

ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ
(ΑΜΕΑ)

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ
ΕΒΣΤΑΤΙΕΒΑ ΕΛΕΟΝΟΡΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΚΟΥΡΤΕΣΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΣΙΝΔΟΣ 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

Πρόλογος	σελ.4
Εισαγωγή	σελ.6
1. Κεφάλαιο 1: Τα «διαφορετικά» άτομα και τουρισμός	σελ.7
1.1 Θεσμικοί ορισμοί για τις κυριότερες αναπηρίες	σελ.7
1.2 Άτομα με αναπηρία – τα «διαφορετικά» άτομα στην κοινωνία Η σημασία του τουρισμού.	σελ.11
1.3 Τουρισμός για παιδιά με ειδικές ανάγκες	σελ.14
1.4 Τα ΑμεΑ και η τουριστική βιομηχανία στην Ευρώπη	σελ.19
1.5 Το φαινόμενο «Τουρισμός για ΑΜΕΑ» και μία άλλη διάστασή του	σελ.21
1.6 Ένας ευαισθητοποιημένος άνθρωπος & Ένας χρήσιμος ταξιδιωτικός οδηγός	σελ.22
2. Κεφάλαιο 2: Ταξιδιωτικοί προορισμοί – Μετακινήσεις και μέσα μεταφοράς	σελ.25
2.1 Πληροφορίες για την μετακίνηση ΑμεΑ στην Ελλάδα	σελ.26
2.1.1 Αεροδρόμια	σελ.26
2.1.2 Πλοία	σελ.26
2.1.3 Ο.Σ.Ε.	σελ.27
2.1.4 ΚΤΕΛ	σελ.27
2.1.5 Δικαιώματα επιβατών ακτοπλοϊκών συγκοινωνιών	σελ.28
2.2 Η κατάσταση στο εξωτερικό	σελ.30
2.2.1 Λονδίνο	σελ.30
2.2.2 Παρίσι	σελ.31
2.3 Προσωπικές ταξιδιωτικές εμπειρίες – «Όλα εξαρτώνται από τα μέσα και τον προορισμό»	σελ.32
2.3.1 Εμπειρίες από Ελλάδα και κάποιες παρατηρήσεις	σελ.32
2.3.2 Ταξιδιώτης στο εξωτερικό	σελ.33
2.4 Δικαιώματα ΑΜΕΑ όταν μετακινούνται αεροπορικώς	σελ.34
2.4.1 Επιδιωκόμενοι στόχοι και σκοπός	σελ.34
2.4.2 Όροι του κανονισμού που εφαρμόζονται από 26 Ιουλίου 2006	σελ.34
2.4.3 Κανόνες ασφάλειας	σελ.35
2.4.4 Δικαιώματα επιβατών σε περίπτωση άρνησης	σελ.36
2.4.5 Όροι του κανονισμού που εφαρμόζονται από 26 Ιουλίου 2008	σελ.36
2.4.6 Προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα στις αερομεταφορές – Νομοθετική ρύθμιση	σελ.38

2.4.7 Διαχείριση καταγγελιών	σελ.38
3. Κεφάλαιο 3: Ελλάδα και ταξίδια για άτομα με αναπηρία	σελ.39
3.1 Εξασφάλιση της προσβασιμότητας και η πρόσβαση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στον τουρισμό	σελ.39
3.2 Πρόγραμμα «Τουρισμός για όλους» και οι προτάσεις της ΕΣΑμεΑ	σελ.41
3.3 Συμμετοχή στο πρόγραμμα OSSATE	σελ.44
3.4 Προσπελάσιμη κρουαζιέρα	σελ.45
3.5 Παραδείγματα προσβάσιμων χώρων	σελ.46
3.5.1 Ο υγρότοπος της Βραβρώνας	σελ.46
3.5.2 Η Ακρόπολη	σελ.47
3.5.3 Αθήνα, Θεσσαλονίκη: «Παραλίες για Όλους» Αχαΐα: Κατασκευές για ανεμπόδιστη πρόσβαση στις παραλίες	σελ 50
3.6 Οι ταξιδιώτες ΑΜΕΑ σε μειωνεκτική θέση	σελ.51
3.6.1 Υποδομές στην χώρα και κάποιες ελλείψεις	σελ.51
3.6.2 Αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος», ασφάλεια αεροδρομίου και ΑμεΑ	σελ.52
4. Κεφάλαιο 4: Διαμονή στον τουριστικό προορισμό – Προσβάσιμες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και δημόσιοι χώροι	σελ.54
4.1 Προσβάσιμα ταξιδιωτικά καταλύματα	σελ.55
4.2 Διακοπές ΑμεΑ στις Κυκλάδες – Σήμερα τίποτα δεν είναι αδύνατο	σελ.56
4.3 Μύκονος – τουριστικός προορισμός (και) για ΑΜΕΑ	σελ.58
4.3.1 Περιγραφή του γνωστού και ως «Νησί των ανέμων»	σελ.58
4.3.2 Mykonos Grand Hotel and Resort	σελ.59
4.4 Sirens Resort, Λουτράκι	σελ.66
4.4.1 Θυσέας	σελ.67
4.4.2 Αφροδίτη	σελ.68
4.4.3 Ηρακλής	σελ.70
4.4.4 Ιοκάστη	σελ.71
4.4.5 Οδυσσέας	σελ.73
Επίλογος	σελ.75
Παράρτημα: Ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την πρόσβαση ΑμεΑ σε καταλύματα και σε χώρους πολιτιστικού ενδιαφέροντος	σελ.77
Βιβλιογραφία	σελ.83

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα εργασία ασχολείται με μία έρευνα για τον τουρισμό για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ) στην σύγχρονη εποχή. Στο Κεφάλαιο 1 γίνεται αναφορά στους θεσμικούς ορισμούς για τις κυριότερες αναπηρίες, στην θέση των ΑΜΕΑ μέσα στο σύνολο της κοινωνίας σήμερα και στην μεγάλη σημασία που έχει για εκείνους η δυνατότητα να ταξιδεύουν. Το Κεφάλαιο 2 εξετάζει τον τρόπο, ή τα μέσα μετακίνησης και μεταφοράς, με τον οποίο τα ΑΜΕΑ μπορούν να πραγματοποιήσουν το ταξίδι τους σε κάποιον τουριστικό προορισμό (στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό).

Η προσβασιμότητα, οι υποδομές, οι κανονισμοί, αλλά και η δυνατότητα που έχουν τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) να πραγματοποιούν ταξίδια αναψυχής στην Ελλάδα σήμερα παρουσιάζονται στο Κεφάλαιο 3. Προσβάσιμες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις, ή ξενοδοχεία τα οποία πληρούν τις προδιαγραφές για να δέχονται επισκέπτες ΑΜΕΑ, αναφέρονται στο Κεφάλαιο 4. Το Παράρτημα, τέλος, ανακοινώνει το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στην χώρα μας για την πρόσβαση ΑμεΑ σε τουριστικά καταλύματα και σε δημόσιους χώρους πολιτισμού.

«Η ευτυχία δεν έρχεται έτσι. Η ευτυχία είναι συνέπεια προσωπικής προσπάθειας. Παλεύεις, αγωνίζεσαι, επιμένεις και, καμιά φορά, κάνεις ακόμα και τον γύρο του κόσμου για να την βρεις». Είναι μία φράση την οποία η γιαγιά μου επαναλαμβάνει αρκετά συχνά από τότε που ήμουν μικρό παιδί. Είναι, επίσης, και μία σκέψη που είχα, ένας από τους λόγους που με έκανε να σκεφτώ κάποια στιγμή να συγγράψω μία εργασία για τα ταξίδια που πραγματοποιούν ορισμένοι «διαφορετικοί» άνθρωποι. Ήμουν μικρό κορίτσι και αναρωτιόμουν «Μα πως οι άνθρωποι που δεν είναι σαν εμένα κάνουν τα ίδια πράγματα που κάνω και εγώ;». Μεγάλωσα, πήρα την απόφαση να σπούδασω Διοίκηση Τουριστικών Επιχειρήσεων και αναρωτήθηκα «Τι εστί τουρισμός για άτομο με κάποια ειδική ανάγκη;».

Το 2006 ήταν η δύσκολη χρονιά μου. Μετά από ένα τροχαίο δυστύχημα και την ανάρρωση μου στο νοσοκομείο, όλοι οι κοντινοί μου άνθρωποι άρχισαν να επαναλαμβάνουν την φράση «Ευτυχώς που δεν θα περάσεις την υπόλοιπη ζωή σου σε αναπηρικό κάθισμα!». Το έτος 2008 γύρισα στην Θεσσαλονίκη για να τελειώσω τις σπουδές μου και όταν στο τέλος του 2010 συνάντησα τον κύριο Γεώργιο Κουρτέσα και του ζήτησα να μου πει την γνώμη του για την συγγραφή της πτυχιακής εργασίας μου, εκείνος με ρώτησε «Γιατί δεν γράφεις μία εργασία με θέμα τον τουρισμό για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες;». Και σταμάτησα να αναρωτιέμαι. Πήρα την απόφαση.

Η σκέψη για την συγγραφή της εργασίας που ακολουθεί με ενθουσιάζει. Η ιδέα πως τα ταξίδια και ο τουρισμός για ΑΜΕΑ στις μέρες μας, ή στην εποχή που ζούμε, δεν είναι κάτι τόσο δύσκολο, δεν είναι κάτι αδύνατο, αρκεί όλοι να προσπαθούμε για το καλύτερο, με κάνει να ελπίζω. Στις σελίδες που ακολουθούν έχω σκοπό να ορίσω τις κατηγορίες των Ατόμων με Αναπηρία και να αναδείξω την μεγάλη σημασία που έχει η προσβασιμότητα στον τουρισμό για τα ΑΜΕΑ, να παρουσιάσω το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο που αφορά τα ταξίδια για ΑμεΑ. Στόχος μου είναι και να παρουσιάσω και αναλύσω κάποια υπάρχοντα παραδείγματα προσβάσιμων δημόσιων χώρων, προσβάσιμων τουριστικών εγκαταστάσεων και προσβάσιμων μέσων μεταφοράς (που ληρούν ορισμένες προδιαγραφές για την προσβασιμότητα).

Θα ήθελα, και πάντα μου αρέσει, να μπορώ να σκέφτομαι θετικά. Στην Ελλάδα ξέρουμε να αγαπάμε και να φροντίζουμε τον συνάνθρωπό μας όταν εκείνος το έχει ανάγκη. Πιστεύω πως η προσβασιμότητα και ο τουρισμός για Άτομα με Ειδικές Ανάγκες θα «γνωρίσουν» ανάπτυξη στο μέλλον και είμαι αισιόδοξη.

Ήρθε και η στιγμή να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον κύριο Γ. Κουρτέσα επειδή στην ουσία εκείνος μου έδωσε την ιδέα για την συγγραφή της εργασίας και με βοήθησε να πάρω την απόφαση. Τον ευχαριστώ πολύ για την εμπιστοσύνη και για την υπομονή που έδειξε. Θα ήθελα να πω και ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλα τα μέλη της οικογένειας και στους κοντινούς μου φίλους (στην Μύκονο, στην Θεσσαλονίκη και στο εξωτερικό), οι οποίοι ήρθαν κοντά μου και με στηρίζανε κατά την διάρκεια της έρευνας και συγγραφής της εργασίας.

«Το μεγάλο μυστικό της ζωής, παιδί μου, είναι να βάζεις πάντα στον εαυτό σου στόχους εφικτούς. Εύκολους ή δύσκολους στόχους, δεν έχει σημασία... πρώτα απ' όλα εφικτούς!» Δυσκολεύομαι να θυμηθώ ποιός και πότε ανέφερε την συγκεκριμένη φράση μπροστά μου... αλλά με «άγγιξε» πραγματικά. Η προσβασιμότητα και η συμμετοχή ΑΜΕΑ στα ταξίδια και στον τουρισμό, στην Ελλάδα αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο, είναι εφικτοί στόχοι.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι σύγχρονες κοινωνίες χαρακτηρίζονται από μία αλματώδη πρόοδο των τεχνολογιών και την προώθηση της γνώσης. Υπάρχει, όμως, και μία μεγάλη κατηγορία πολιτών οι οποίοι αντιμετωπίζουν δυσχέρειες στην αυτόνομη διαβίωση και διακίνησή τους, ή με άλλα λόγια υπάρχουν και τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται τα Άτομα με Αναπηρία (ΑμεΑ) και αν κανείς μελετήσει τα στατιστικά στοιχεία, από αυτά γίνεται αντιληπτό ότι τα ΑμεΑ αποτελούν το 10% - 15% του πληθυσμού των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο άρθρο 27 της Παγκόσμιας Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αναφέρεται ότι: «Όλοι έχουν δικαίωμα να συμμετέχουν ελεύθερα στην πολιτιστική ζωή μίας κοινότητας, να απολαμβάνουν τις τέχνες, να μοιράζονται την πρόοδο της επιστήμης και τα οφέλη της». Το 2003, το οποίο ήταν και το ευρωπαϊκό έτος για άτομα με αναπηρία, στο Συμβούλιο Υπουργών Πολιτισμού της Ε.Ε. ψηφίστηκε το ψήφισμα με θέμα «Προσβασιμότητα των ΑμεΑ στις Πολιτιστικές Υποδομές». Με αυτό το ψήφισμα δόθηκε νέα ώθηση στην καταπολέμηση των διακρίσεων προς τα ΑμεΑ και οι συνθήκες για τα άτομα με αναπηρίες βελτιώθηκαν σημαντικά σε πολλά σημεία, μεταξύ των οποίων και η προσβασιμότητα στα ταξίδια και στον τουρισμό.

Το πρώτο πράγμα που χρειάζεται κανείς για να προγραμματίσει, και στην συνέχεια να πραγματοποιήσει, ένα ταξίδι είναι η σωστή πληροφόρηση για την προσβασιμότητα. Μεγάλη σημασία για τα ΑΜΕΑ όταν ταξιδεύουν έχουν όλες οι πληροφορίες για την δυνατότητα πρόσβασης, π.χ. προσβάσιμα μέσα μεταφοράς, προσβάσιμοι δημόσιοι και αρχαιολογικοί χώροι, προσβάσιμες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις κλπ. Οι περισσότεροι επιχειρηματίες στον τομέα του τουρισμού παγκοσμίως έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν πως σήμερα η προσβασιμότητα έχει ισχυρή οικονομική βαρύτητα.

Δεκάδες εκατομμύρια άνθρωποι με κινητικά προβλήματα, ηλικιωμένοι, οικογένειες με μικρά παιδιά κλπ. επιθυμούν να ταξιδέψουν, να ψυχαγωγηθούν, να γνωρίσουν νέους τόπους. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι πλέον αποτελούν μία καταγεγραμμένη τάση στο τουριστικό γίγνεσθαι. Αν καθήσει κανείς και μελετήσει με προσοχή όλα τα στοιχεία που αφορούν τον τουρισμό και τα ταξίδια για ΑμεΑ την σήμερα ημέρα, καθίσταται προφανές ότι ο ελληνικός τουρισμός μπορεί μόνο να κερδίσει όταν, και εαν, είναι προσβάσιμος από όλες τις κατηγορίες πολιτών.

1. ΤΑ «ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ» ΑΤΟΜΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Άτομα με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ) ή άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) - ο τουρισμός αποτελεί ένα πολύτιμο μέσο για την διεύρυνση του λειτουργικού τους ορίζοντα, την αύξηση της αυτοεκτίμησης και την ψυχική εκτόνωση του φορτίου που επωμίζονται λόγω των ειδικών δυσχερειών τους.

1.1 ΘΕΣΜΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΝΑΠΗΡΙΕΣ

Ο όρος «ανάπηρος», σύμφωνα με τον ορισμό του Ο.Η.Ε. (1979), αναφέρεται σε οποιοδήποτε άτομο που δεν μπορεί να εξασφαλίσει μόνο του όλες ή ένα μέρος από τις ανάγκες μίας φυσιολογικής, ατομικής ή και κοινωνικής ζωής λόγω κάποιου εκ γενετής ή επίκτητου σωματικού ή διανοητικού μειονεκτήματος. Οι αναπηρίες διακρίνονται σε τέσσερα είδη:

- 1. Κινητικές ή Σωματικές**
- 2. Αισθητηριακές**
- 3. Νοητικές, Γνωστικές**
- 4. Συναισθηματικές**

Οι αναπηρίες ταξινομούνται και ως προς τον χρόνο εκδήλωσής τους σε εκείνες με τις οποίες γεννιέται το βρέφος και σε αναπηρίες οι οποίες μπορούν να προκληθούν σε κάποια χρονική στιγμή από κληρονομική αιτία, ασθένειες, εργατικό - τροχαίο ή άλλο ατύχημα. Η μειονεξία του ανάπηρου, άσχετα από την μορφή και τον χρόνο που εκδηλώνεται, προκαλεί μερική ή ολική απώλεια της ικανότητας του ατόμου να καλύπτει τις ανάγκες του.

Οι θεσμικοί ορισμοί των κυριότερων αναπηριών εμπεριέχονται σε εγχειρίδιο με τίτλο «Σχεδιάζοντας πολιτική σε θέματα αναπηρίας» που εκδόθηκε τον Ιούνιο του 2008 υπό την επιμέλεια της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία (ΕΣΑμεΑ). Η μεγάλη πλειοψηφία των Ελλήνων πολιτών ίσως αγνοεί το περιεχόμενο των θεσμικών ορισμών και η επιγραμματική τους παράθεση στις σελίδες που ακολουθούν μπορεί να γίνει αντιληπτή και ως ένα πρώτο βήμα επαφής με τα θέματα αναπηρίας, ή μία πρώτη, στοιχειώδης γνώση.

ΟΡΙΣΜΟΙ:

- Με τον όρο «άτομα με βαριές αναπηρίες και πολλαπλές ανάγκες εξάρτησης» εννοούμε άτομα που έχουν βαριά αναπηρία (νοητική υστέρηση, αυτισμό, νευροψυχική διαταραχή, νευρολογικά σύνδρομα, ασθένειες κυτταρικής ανάπτυξης και άλλες νευροψυχιατρικές διαταραχές), η οποία μπορεί να συνοδεύεται και από άλλες αναπηρίες (π.χ. τυφλότητα, κώφωση).
- Ο σακχαρώδης διαβήτης Τύπου 1, ή ινσουλινοεξαρτώμενος, είναι ένα χρόνια νόσημα που εμφανίζεται στην παιδική ή νεανική ηλικία. Η καταστροφή των κυττάρων Β του παγκρέατος έχει ως συνέπεια την ολοκληρωτική έλλειψη ινσουλίνης. Χωρίς την ινσουλίνη το σώμα δεν μπορεί να μετατρέψει τις τροφές σε ενέργεια. Αυτό σημαίνει ότι είναι αναγκαία η λήψη ινσουλίνης εξωγενώς, δηλαδή με ενέσεις. Είναι ευρέως γνωστό και κοινά παραδεκτό ότι μόνο με την σωστή ρύθμιση των επιπέδων γλυκόζης είναι δυνατό να αποφευχθεί η εμφάνιση επιπλοκών και η επιδείνωση αυτών, όπως π.χ. είναι η διαβητική αμφιβληστροειδοπάθεια, η διαβητική νεφροπάθεια, οι ακρωτηριασμοί, τα καρδιαγγειακά νοσήματα και άλλα.
- Κωφό άτομο είναι το άτομο που η ακουστική του απώλεια είναι τόσο σοβαρή που – είτε φοράει ακουστικά είτε όχι – δεν αντιλαμβάνεται την ομιλία (ακουστική απώλεια 70 db και άνω). Βαρήκοο άτομο είναι το άτομο που η ακουστική του απώλεια κυμαίνεται μεταξύ 35 και 69db. Ο όρος κώφωση υποδηλώνει σχεδόν καθολική

απώλεια ακοής, εκ γενετής ή επίκτητη, μονόπλευρη ή αμφοτερόπλευρη. Ο όρος παιδική κώφωση χρησιμοποιείται ειδικά για τις περιπτώσεις αμφοτερόπλευρης απώλειας ακοής, στις οποίες η εκμάθηση της ομιλούμενης γλώσσας είναι σημαντικά δυσχερής διότι ελάχιστα, ή καθόλου, στοιχεία της ομιλίας μπορούν να γίνουν αντιληπτά ακουστικά.

- Νεφροπαθής τελικού σταδίου θεωρείται ο άνθρωπος του οποίου η νεφρική λειτουργία έχει μειωθεί σε βαθμό που να χρειάζεται τεχνητή υποστήριξη. Πρόκειται για χρόνια πάθηση, μη αναστρέψιμη, συνεχώς επιδεινούμενη, με πολλές περενέργειες. Υπάρχουν 3 τρόποι αντιμετώπισης της νεφροπάθειας τελικού σταδίου:

- 1. Η αιμοκάθαρση με τεχνικό νεφρό**
- 2. Η περιτοναϊκή κάθαρση**
- 3. Η μεταμόσχευση νεφρού**

Η μεταμόσχευση νεφρού προσφέρει καλύτερη ποιότητα ζωής, καθώς απαλλάσσει από την ταλαιπωρία της αιμοκάθαρσης. Ο μεταμοσχευμένος, όμως, λαμβάνει ισχυρά φάρμακα ανοσοκαταστολής εφ' όρου ζωής.

- Σύμφωνα με το Ν.958/1979, τυφλό θεωρείται το άτομο που στερείται παντελώς την όραση από τους δύο οφθαλμούς ή που η οπτική οξύτητα και στους δύο οφθαλμούς είναι κάτω του 1/20 μη επιδεχόμενη οποιαδήποτε διόρθωση. Μερικώς βλέπων είναι το άτομο που η απώλεια όρασης του κυμαίνεται μεταξύ 67 και 95%.
- Η θαλασσαιμία, ή μεσογειακή αναιμία, ή νόσος του Cooley, είναι η νόσος που χαρακτηρίζεται από βαριά αναιμία από την βρεφική ηλικία. Ανήκει στις κληρονομικές ασθένειες και προκαλείται από μία διαταραχή στην σύνθεση της αιμοσφαιρίνης, με αποτέλεσμα ανωμαλίες των ερυθρών αιμοσφαιρίων. Στην Ελλάδα είναι συχνή η Β θαλασσαιμία που προκαλείται από διαταραχή στην σύνθεση των Β αλύσεων της αιμοσφαιρίνης. Υπάρχουν 3 μορφές θαλασσαιμίας:

- 1. Η Μείζον Θαλασσαιμία, που είναι η ομόγυγος και η πιό βαριά μορφή**
- 2. Η Ενδιάμεση μορφή Θαλασσαιμίας**
- 3. Η Ελάχιστον Θαλασσαιμία, που είναι η ετερόζυγος μορφή ή ο κοινά λεγόμενος και λανθασμένος όρος «στίγμα»**

- Η συγγενής αιμορραγική διάθεση, αιμορροφιλία, χαρακτηρίζεται από μετατραυματικές ή αυτόματες αιμορραγίες, ακόμα και με ελάχιστη μορφή. Οφείλεται σε ελάττωση ή έλλειψη ενός παράγοντα της αιμόστασης, και κυρίως της πήξης του αίματος, η οποία καθορίζει και τον τύπο της διαταραχής.
- Η νόσος του Χάνσεν επί δεκαετίες ήταν γνωστή ως λέπρα. Είναι μία χρόνια πάθηση που προσβάλλει το δέρμα και τα νεύρα, ανευρίσκεται μέσω ιστολογικής εξέτασης και διακρίνεται σε 3 μορφές:

1. **Φυματώδης λέπρα**
2. **Νευρική ή Αναισθητική λέπρα**
3. **Μικτή λέπρα**

Με πρωτεργάτη τον Ραούλ Φολερό εξάίρετοι επιστήμονες κατάφεραν να μεταδώσουν παγκοσμίως το μήνυμα ότι η λέπρα δεν είναι μεταδοτική.

- Οι συγγενείς καρδιοπάθειες είναι μία από τις συχνότερες και βαρύτερες δυσπλασίες στα παιδιά. Η συχνότητά τους ανέρχεται σε 1%. Σε ποσοστό που ανέρχεται σε 10-15% υπάρχουν περισσότερες από μία ανωμαλίες, ενώ αντίστοιχο ποσοστό παιδιά έχουν συγχρόνως και μη καρδιακές ανωμαλίες. Στο 80-90% των περιπτώσεων η αιτιολογία είναι άγνωστη, στις υπόλοιπες έχουν ενοχοποιηθεί τόσο γενετικοί όσο και περιβαλλοντικοί παράγοντες.
- Άτομα με κινητική αναπηρία, τέλος, είναι όλα εκείνα τα άτομα που παρουσιάζουν μικρή ή μεγάλη δυσχέρεια στην κίνηση κάποιου μέλους, ή κάποιων μελών, του σώματός τους. Η συγκεκριμένη κατηγορία είναι και η πολυπληθέστερη.

1.2 ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ - ΤΑ «ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ» ΑΤΟΜΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η λειτουργία της διαφοράς ως στίγματος που υποδηλώνει «κάτι παραπέρα» από την ίδια τη διαφορά κυνηγάει τα άτομα με ειδικές ανάγκες στις σχέσεις τους με τους άλλους, που κατατάσσονται στους «κανονικούς».

Μέσα στο κοινωνικό σύνολο η φαντασίωση για κάποια αμαρτία, ακαθαρσία, μεταδοτικότητα, η αίσθηση για κάποια απειλή γενικότερα, η αισθητική αποστροφή είναι ακριβώς αυτό το «εμπόδιο» που χρησιμοποιεί σήμερα η «ψυχική οικονομία» για να μην λειτουργήσει η ταύτιση, η αναγνώριση της ομοιότητας πίσω από την διαφορά. Η απόσταση «κανονικού - διαφορετικού» δεν καταλαμβάνει μόνο τον μέσο άνθρωπο, αλλά συχνά ενσωματώνεται και στα άτομα με ειδικές ανάγκες, πολύ περισσότερο στα παιδιά.

Στην «εποχή του σήμερα» αυτό που οι περισσότεροι άνθρωποι αποκαλούν «βιοτικό επίπεδο» δεν ταυτίζεται με την «ποιότητα ζωής». Η έννοια του βιοτικού επιπέδου είναι σύμφυτη με την κατανάλωση, και έτσι τουρίστας θεωρείται όποιος μπορεί να καταναλώσει τουριστικές υπηρεσίες.

Φραγμός στον υποψήφιο περιηγητή σήμερα μπορεί να σταθεί, εκτός από την οικονομική του αδυναμία, και η τοποθέτησή του σε κάποια κοινωνική ομάδα, που οι παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες δεν είναι «κομμένες και ραμμένες στα μέτρα της». Το στίγμα μίας εμφάνισης, ή μίας συμπεριφοράς, μπορεί σε ένα πρώτο επίπεδο να κινητοποιήσει φόβους κάποιας τουριστικής υποβάθμισης, αλλά σε ένα δεύτερο, βαθύτερο επίπεδο μπορεί να αναδείξει τις ριζωμένες αντιστάσεις στο αλλιώτικο, στο «διαφορετικό». Ένα ενδεικτικό παράδειγμα για όσα αναφέρονται αποτελεί η απόφαση των δήμων στα νησιά των Κυκλάδων. Η απόφαση αυτή απαγορεύει την αποβίβαση τσιγγάνων στα νησιά στις περιόδους θρησκευτικών πανηγυριών.

Κάθε άτομο με αναπηρία, ανεξάρτητα από τον βαθμό και το είδος της αναπηρίας του, έχει το δικαίωμα, μαζί με όλους τους άλλους πολίτες ενός κράτους, για ποιοτική διαβίωση. Στην πράξη το δικαίωμα αυτό, που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το δικαίωμα για αυτόνομη - προστατευμένη διαβίωση, συνεπάγεται ότι κάθε άτομο πρέπει να έχει την δυνατότητα να αξιοποιεί στο έπακρο τις ικανότητές του και ότι πρέπει να προσδιοριστούν ορισμένα βοηθήματα, που μέσω μίας πολιτικής θετικών διακρίσεων μπορούν να αντισταθμίσουν όλα τα μειονεκτήματα, εξασφαλίζοντας έτσι πραγματική ισότητα ευκαιριών.

Ο δυναμικός ορισμός της εξίσωσης των ευκαιριών, τουλάχιστον όσο αφορά τα παιδιά με ειδικές ανάγκες στην κοινωνία, παρουσιάζεται σαν μία νέα πρόκληση και για την εκπαίδευση, εισάγοντας την συνενωτική εκπαίδευση σε κάθε αίθουσα διδασκαλίας. Οι προϋποθέσεις γι' αυτό είναι παρόμοιες με τις διατάξεις των προγραμμάτων για άλλες μειονότητες (μετανάστες, απόκληρους), όπου προβλέπεται ότι τα σχολεία πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους την πολυμορφία της κοινωνίας.

Στην βάση αυτή, ο οργανωμένος τουρισμός ατόμων με διαφορετικές δεξιότητες έχει να προσφέρει πολλά στον τομέα της εκπαίδευσης. Έχει να προσφέρει ως προς την προετοιμασία των ίδιων των ΑΜΕΑ αλλά και ως προς την ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινωνίας, λειτουργώντας ως πρότυπο συνενωτικής εκπαίδευσης για το εκπαιδευτικό σύστημα ειδικότερα.

Ο τουρισμός μπορεί ταυτόχρονα να αποτελέσει εφαλτήριο ευαισθητοποίησης του γενικού πληθυσμού ενός κράτους, μέσω της συχνής επαφής, αλλά και μέσω της εμπλοκής στην αντιμετώπιση των προβλημάτων. Όλοι οι άνθρωποι χρειάζονται κάποια μορφή βοήθειας σε διάφορα στάδια της ζωής τους. Οι μύωπες είναι αναγκασμένοι να φορούν γυαλιά, ωστόσο δεν θα περνούσε ποτέ από το μυαλό κανενός να θεωρήσει ως «άτομο με ειδικές ανάγκες» έναν μύωπα. Κάθε άτομο με αναπηρία πρέπει να μπορέσει να δει τον εαυτό του ως ελεύθερος πολίτης με διαφορετικές ανάγκες για ποιοτική και αυτόνομη διαβίωση, όχι να θεωρεί τον εαυτό του «διαφορετικό».

Σήμερα πιστεύεται ότι το πρόβλημα της αντιμετώπισης της αναπηρίας δεν εξαρτάται κυρίως από το ίδιο το άτομο με ειδικές ανάγκες, αλλά από τους ψυχολογικούς και υλικούς φραγμούς που στήνει η κοινωνία και από τις συχνά άκαμπτες δομές υποστήριξης που προσφέρει σαν λύση. Στόχος όλων των ανθρώπων είναι να επιδιώξουν την «ποιότητα ζωής» και όπως έγραψε ο Ισπανός ποιητής Antonio Machado: «Πέρα από τον δρόμο, δεν υπάρχει δρόμος, δημιουργείς τον δρόμο καθώς προχωράς».

Μέσα στο κύμα «των θετικών αλλαγών του σήμερα» ο οργανωμένος τουρισμός, όπως π.χ. οι κατασκηνώσεις με συμμετοχή παιδιών διαφορετικών δεξιοτήτων, παρουσιάζεται σαν μία σημαντική παρέμβαση πολλαπλών θετικών αποτελεσμάτων, συμβάλλοντας καταρχήν στην δυνατότητα για ποιοτική ζωή. Η ποιότητα ζωής δεν είναι κάτι που απλώς ανήκει ή χαρίζεται σε ένα άτομο, είναι μία διαδικασία και όχι μία κατάσταση. Είναι κάτι για την δημιουργία του οποίου το άτομο συνεργάζεται ενεργά με άλλα άτομα, εφόσον πληρούνται ορισμένες

βασικές προϋποθέσεις. Οι συνθήκες και οι δυνατότητες που απαιτούνται για μία καλή ποιότητα ζωής γίνονται κατανοητές μόνο μέσω των προσωπικών σχέσεων και των καθημερινών αλληλεπιδράσεων με τους άλλους.

Οι ανάγκες κάθε ατόμου είναι διαφορετικές. Η επιτυχής ποιοτική διαβίωση σε μεγάλο βαθμό εξαρτάται από την υπάρχουσα δυνατότητα για προσαρμογή της υλικοτεχνικής υποδομής και της ανθρώπινης υποστήριξης στις προσωπικές ανάγκες κάθε ατόμου, και όχι το αντίθετο. Δεν πρέπει να χρειάζεται η προσαρμογή του ατόμου στις υπάρχουσες δομές. Ο τουρισμός μπορεί να ιδωθεί ως θεραπευτικό μέσο για την βελτίωση των δεξιοτήτων και την διεύρυνση των οριζόντων των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Τα άτομα με αναπηρία, ως τουρίστες, και όλα τα άλλα άτομα γύρω τους μπορούν να μαθαίνουν ο ένας από τις εμπειρίες του άλλου, να αλληλοεμπνέονται και να αλληλουποστηρίζονται στις προσπάθειές τους για την επίτευξη της μεγαλύτερης δυνατής αυτονομίας.

Η Ελλάδα βρίσκεται ακόμα στην αρχή μίας διαδικασίας που έχει ως απώτερο στόχο τον αποστιγματισμό όλων εκείνων των ανθρώπων που συνήθως παρουσιάζονται στο κοινό με την ταμπέλα του «διαφορετικού», την ένταξή τους στην κοινότητα. Η επίτευξη αυτού του στόχου εξαρτάται από την δυνατότητα συνύπαρξης και συμβίωσης με ίσους όρους με ανθρώπους διαφόρων δυνατοτήτων.

1.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Η ιδέα του τουρισμού για τον Έλληνα πολίτη δεν είναι πολύ παλιά. Προηγήθηκε μία γενικότερη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου για να θεωρηθούν ως «ανάγκη» η περιήγηση, οι διακοπές, η κατά περιόδους επαφή με την φύση και όλα όσα σηματοδοτεί η έννοια του τουρισμού. Χρειάστηκε κυρίως να προηγηθεί το μεγάλο ρεύμα της αστυφιλίας, ώστε μεγάλα τμήματα του πληθυσμού να ενσωματώσουν την ιδέα του ανήκειν σε ένα κέντρο και να επιθυμούν να επισκεφτούν την περιφέρεια ή άλλα αστικά κέντρα.

Υπάρχουν εμπόδια που εγείρονται για το παιδι - ΑμεΑ - τουρίστα που σε πρώτο επίπεδο αφορούν τις δυσκολίες πρόσβασης, διαθεσιμότητας των υπηρεσιών και οικονομικής δυνατότητας. Στην Ελλάδα είναι πολύ πρόσφατη η θεσμοθέτηση διατάξεων για την ισότιμη πρόσβαση των ΑμεΑ στους δημόσιους χώρους. Δυστυχώς, στο βαθμό που μεγάλο μέρος της υποδομής δεν ακολουθεί τις ανάλογες προβλέψεις, η χρήση αναπηρικών αμαξιδίων, και γενικότερα η κίνηση των παιδιών με κινητικές δυσχέρειες, είναι δυνατή μόνο σε συγκεκριμένες μεγάλες τουριστικές μονάδες.

Ορισμένες φορές οι προσβάσιμες ξενοδοχειακές μονάδες είναι οικονομικά δυσπρόσιτες και έτσι η πολυτέλεια του τουρισμού μπορεί να φαίνεται πολύ μακρινή για το «ειδικό παιδί». Επίσης, λίγες οικογένειες παιδιών με ειδικές ανάγκες μπορούν να προσλάβουν ενάν επ' αμοιβή βοηθό για το παιδί, μία τακτική διαδεδομένη και συχνά ασφαλιστικά καλυπτόμενη σε αρκετές χώρες του εξωτερικού. Το γεγονός ότι η οικονομική δυνατότητα είναι συνυφασμένη με την πρόσβαση αποτελεί άλλο ένα στοιχείο κοινωνικού αποκλεισμού για τα ΑμεΑ.

Μία επιπρόσθετη δυσκολία που συναντούν τα παιδιά με ειδικές ανάγκες ως τουρίστες είναι αυτή της αποδοχής από τον γενικό πληθυσμό. Σε προηγούμενη ενότητα σκιαγραφήθηκαν οι ψυχοκοινωνικοί μηχανισμοί της απόρριψης των «ατόμων με διαφορετικότητα». Τα αισθήματα απαξίας και απελπισίας, η κατάθλιψη, η ενοχή, η ντροπή μπορεί να δυναστεύουν ένα παιδί με σωματική αναπηρία ή διαταραχή της ψυχονοητικής εξέλιξης και οι στάσεις του κοινωνικού περίγυρου καταλήγουν ώστε το παιδί με ειδικές ανάγκες να είναι παρών και συγχρόνως απών.

Οι διακοπές για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες δεν είναι ταυτόσημες με τις νέες γνωριμίες και τις παρέες, με την χαλαρή και ευχάριστη κοινωνικότητα που δημιουργείται μεταξύ των τουριστών. Το παιδί μπορεί να βρίσκεται σε διακοπές αλλά να επαναλαμβάνει την καθημερινότητά του.

Για τα παιδιά με δυσκολίες στην ψυχονοητική τους ανάπτυξη τα τοίχια συχνά εγείρονται πολύ ψηλότερα. Αμυντικές ρουτίνες της καθημερινότητας δεν έχουν νόημα στις διακοπές και η ενδεχόμενη αδεξιότητα στους δημόσιους χώρους οδηγεί σε μεγαλύτερη απόρριψη.

Δυσχέρειες αντιμετωπίζουν και οι γονείς, αλλά και όσοι άλλοι παρέχουν φροντίδα στο παιδί. Το βασικό ατόπημα που μπορεί να διαπράξουν οι οικογένειες των παιδιών ΑμεΑ είναι «να πάνε το παιδί διακοπές» και όχι «να πάνε διακοπές με το παιδί». Σ' αυτήν την περίπτωση φαίνεται, σε ένα πρώτο επίπεδο, σαν να πιστεύουν οι ίδιοι ότι δεν έχουν δικαίωμα στην αναψυχή και αφιερώνουν τις προσπάθειές τους στο να φροντίζουν συνεχώς το παιδί.

Αυτή είναι μία στάση που, αν και λιγότερο εμφανής, υιοθετείται ενίοτε και από οικογένειες που τα παιδιά τους είναι υγιή. Το παιδί, και εν προκειμένω η αναπηρία του, τοποθετείται στο επίκεντρο των διακοπών, ακριβώς όπως στην καθημερινότητα αποτελεί κεντρικό στοιχείο της οικογενειακής συνοχής.

Συνεχής φροντίδα, συζητήσεις για την φροντίδα, διαφωνίες για την φροντίδα, πρόγραμμα φροντίδας καθίστανται το περιεχόμενο της οικογενειακής επικοινωνίας στην οικογένεια του παιδιού ΑμεΑ. Αυτό που υπάρχει στο βάθος είναι η απόρριψη και η ματαίωση, και αν η στάση αυτή σημαίνει κάτι, είναι ότι οι γονείς δεν μπορούν να περάσουν καλά με το παιδί τους. Το απορρίπτουν τόσο όσο και ο κοινωνικός περίγυρος, ενδεχομένως και πολύ περισσότερο. Το παιδί, φυσικά, εισπράττει αυτή την απόρριψη ολόκληρη και αν έχει κάποιες ανάγκες φροντίδας, αυτές ξεκινούν από την καθιέρωση θετικών και αμοιβαία αποδοτικών

συναισθηματικών σχέσεων. Αυτό που αποζητάει για τις διακοπές το παιδί με ειδικές ανάγκες είναι ό,τι και κάθε άλλος άνθρωπος: η γαλήνη, το μοίρασμα συναισθημάτων, αλλά και η ένταση του καινούργιου, του απρόσμενου, του εκτός προγράμματος.

Σε όσα αναφέρθηκαν παραπάνω έρχονται να προστεθούν τα εμπόδια και οι αντιστάσεις από το ίδιο το παιδί ΑμεΑ, το οποίο πρέπει να μπορέσει να ξεπεράσει τις ατομικές, κινητικές, αισθητηριακές ή ψυχονοητικές δυσκολίες του. Αν και το να ξεπεραστούν αυτές είναι καθήκον και της καθημερινότητας, στις δυακοπές συχνά πρέπει να βρεθούν άλλοι τρόποι έτσι ώστε να μπορέσει το παιδί πραγματικά να νιώσει σαν τουρίστας και να μην φύγει με το αίσθημα του ανικανοποίητου. Πολύ περισσότερο πρέπει να ξεπεραστούν αισθήματα μειονεξίας, αναξιοσύνης, ντροπής και συχνά ενοχής που ενίοτε καταδυναστεύουν τα ΑμεΑ. Αν έχει καθιερωθεί μία νευρωσική αντίδραση στην αναπηρία, τότε οι σχέσεις και με τους συνοδούς και με τα νέα πρόσωπα που ίσως να γνωρίσει το παιδί στις διακοπές καθίστανται πιο δύσκολες.

Μία, συχνά αδικαιολόγητη, εξαρτητική συμπεριφορά, που καλλιεργείται επί μακρού, είναι η αντίδραση στην αμφιβολία αποδοχής από τους άλλους. Σε συνθήκες προσμονής του καινούργιου, όπως είναι οι διακοπές, τέτοια στάση γίνεται ακόμα πιο έντονη και τροφοδοτεί τις προαναφερόμενες αρνητικές συμπεριφορές γονέων και συνοδών. Σε περίπτωση που το παιδί ΑμεΑ σαν τουρίστας έχει αντιμετωπίσει τις εσωτερικές και εξωτερικές δυσκολίες που αναφέρονται πιο πάνω, οι δυσκολίες αυτές γίνονται πολύ μεγαλύτερες αν έχει προηγηθεί ένα ιστορικό μακράς ιδρυματικής νοσηλείας. Τότε όλα έρχονται δραματικά στο προσκήνιο: η προσωπική και κοινωνική αδεξιότητα, η επίγνωση της αδεξιότητας και της διαφοράς, το αυτοσυναίσθημα αναξιοσύνης και ματαιοδοξίας, η κατάθλιψη, αλλά και η λαχτάρα για την πρόσληψη της νέας εμπειρίας, η βαθύτατη επιθυμία για όλα όσα οι άνθρωποι επιθυμούν, ο πόθος.

Η βελτίωση των σχέσεων με τους γονείς και τα άλλα πρόσωπα αναφοράς μπορεί να επιτευχθεί μέσω (της θετικής εμπειρίας) του τουρισμού. Στον κόσμο των παιδιών είναι εξαρχής δεδομένο ότι ο ενήλικας είναι σε τροχιά, νοιώθοντας την ακατανίκητη έλξη του παιδιού. Έτσι είναι καλά, με την έννοια ότι τα προβλήματα αρχίζουν να διαφαίνονται όταν ένα παιδί δεν είναι τόσο σίγουρο γι' αυτήν την υποχρέωση του ενήλικα, ίσως γιατί το περιβάλλον δεν το αναγνωρίζει επαρκώς.

Το παιδί ζει σε μία διάσταση όπου όλα μπορούν να λειτουργήσουν εάν υπάρχει αρμονία στην συναισθηματική ανταλλαγή. Τίποτα δεν χάνεται αν σε αυτό το παιδί επιστρέφεται αυτό που δίνει, που παραχωρεί, όμορφο ή άσχημο, και εκείνο που του λείπει, υπό μορφή ζεστών, εγκάρδιων, προστατευτικών αισθημάτων.

Το περιβάλλον που αποδέχεται ή ταμπελοποιεί το παιδί με αναπηρία, σε γενικές γραμμές, είναι τα άλλα άτομα στην κοινωνία: οι γονείς και όλοι οι άλλοι που παρεμβαίνουν, που ζουν μαζί του, κοντά του, κατά την διάρκεια των πρώτων και ουσιαστικών σταδίων του σχηματισμού της προσωπικότητάς του. Το παιδί με αναπηρία έχει μία εικόνα της υγείας που είναι ο καθρέπτης εκείνης που του προσφέρουν οι άλλοι γύρω του. Δεν μπορεί να έχει στην κατοχή του παραμέτρους έτοιμες εκ των προτέρων και αρχικά, σαν εν δυνάμει ον, το παιδί αυτό μπορεί να ζήσει σαν ένα κανονικό παιδί, αποδεκτό όπως κάθε άλλο παιδί.

Ο Donald Winnicott, Άγγλος παιδίατρος και ψυχαναλυτής, θεωρεί ότι στο παιδί με αναπηρία υπάρχει ψυχικός πόνος που έχει να κάνει με τον σχηματισμό του εαυτού. Ο ίδιος λέει: «Ένα παιδί με δυσφορία μπορεί να ανπτυχθεί και να γίνει ένα υγιές παιδί, με ένα εαυτό που δεν είναι δύσμορφος και με μία αίσθηση του εαυτού του που βασίζεται στην εμπειρία ότι ζει σαν αποδεκτό πρόσωπο. Οι παραμορφώσεις του εαυτού μπορούν να προέλθουν από παραμορφώσεις στην στάση εκείνων που έχουν αναλάβει την φροντίδα του παιδιού». Με άλλα λόγια, υπάρχει η δυνατότητα το παιδί με αναπηρία να μπορεί να αιστανθεί σαν υγιές παιδί με μία αναπηρία.

Για να υπάρχει, όμως, η δυνατότητα ένα παιδί με ειδικές ανάγκες να έχει αυτήν την εμπειρία με αυτόν τον τρόπο, πρέπει να ικανοποιείται η αναπτυξιακή του ανάγκη (ίσως καλύτερα οριζόμενη σαν δικαίωμα). Είναι η ανάγκη το παιδί να είναι ιδωμένο σαν υγιές και να του παρέχονται εκείνες οι δυνατότητες όπως στους άλλους (κανονικούς) συνομήλικούς του για να μπορέσει να βιώσει τέτοιες θετικές εμπειρίες, που θα το βοηθήσουν στην σχηματοποίηση ενός υγιούς εαυτού. Κάτω από αυτές τις συνθήκες το παιδί νιώθει πιο ασφαλής με τους γύρω του, τους γονείς και όλους όσους έχουν αναλάβει την φροντίδα του.

Αν ιδρυματισμός και τουρισμός φαίνονται εκ πρώτης όψεως τόσο αντιφατικά, είναι ακριβώς σ' αυτές τις πρωτοβουλίες που διαπιστώνεται η τεράστια θεραπευτική αξία του τουρισμού για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες. Οι καλές εμπειρίες που μπορεί να βιώσει το παιδί σε ένα οργανωμένο περιβάλλον, κάτω από συνθήκες ψυχαγωγίας θέτουν τα θεμέλια για

μία καλύτερη συνέργαση με τους θεραπευτές, μέσα στα πλαίσια της εμπιστοσύνης, της ασφάλειας και της ελπίδας.

Τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν συγκεκριμένες επιθυμίες για την ζωή τους, όπως ο καθένας. Η πρακτική εφαρμογή, ή η προσπάθεια πρακτικής εφαρμογής, των επιθυμιών αυτών προσκρούει σε εμπόδια. Τόσο στον εξωτερικό κόσμο (έλλειψη πρόσβασης, έλλειψη εγκαταστάσεων, προκαταλήψεις) όσο και στον ίδιο τον εσωτερικό τους κόσμο (αρνητική εικόνα του εαυτού τους, φόβοι και αβεβαιότητα), πολυάριθμοι παράγοντες μπορούν να σταθούν εμπόδιο ανάμεσα σ' αυτούς και τις επιδιώξεις τους. Μερικές φορές αυτοί οι παράγοντες μπορούν να υπονομεύσουν την αποφασιστικότητα των παιδιών ΑμεΑ να πετύχουν.

Η δυνατότητα συνύπαρξης παιδιών με διαφορετικές δεξιότητες κάτω από συνθήκες ψυχαγωγίας για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα τους εξασφαλίζει σχέσεις που χαρακτηρίζονται από συμμετοχή, συχνότητα, ποικιλία, ισορροπία και αλληλεπίδραση. Τα παιδιά έχουν την δυνατότητα να ελέγχουν κατά κάποιο τρόπο τις σχέσεις που συνάπτουν, είτε μέσα από το παιχνίδι, είτε μέσα από την δημιουργική εργασία και αυτό είναι κάτι που συνιστά σημαντικό παράγοντα για τον έλεγχο της ζωής τους.

Το πιο βασικό στοιχείο αυτής της συνύπαρξης είναι ότι οι σχέσεις που αναπτύσσονται καθ' όλη την διάρκεια των διακοπών καταλήγουν σε θετική εμπειρία. Η συνειδητοποίηση ότι δεν είναι κανείς ο μόνος με προβλήματα μπορεί να αποτελέσει ουσιαστική ψυχολογική ενίσχυση για ένα παιδί με αναπηρία.

Οι πρωτοβουλίες οργανωμένου τουρισμού για άτομα (για παιδιά) με διαφορετικές δεξιότητες έχουν να συνεισφέρουν πολλά στο να δημιουργηθούν συνθήκες συνύπαρξης και συμβίωσης, προωθώντας και ενημερώνοντας για ορισμένα ζητήματα που αφορούν τα προβλήματα αυτών των ατόμων. Τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, έχοντας μία επιβαρυνμένη καθημερινότητα, μπορούν ως τουρίστες, εφόσον εξασφαλίζονται οι κατάλληλες οργανωτικές προϋποθέσεις, να βελτιώσουν κατά πολύ την σχέση τους με τον εαυτό τους, τους γονείς και τους θεραπευτές.

1.4 ΤΑ ΑΜΕΑ ΚΑΙ Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Η τουριστική βιομηχανία στις χώρες της Ευρώπης εξακολουθεί να αναπτύσσεται με αλματώδη βήματα, τόσο σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο όσο και σε επίπεδο προσέλκυσης τουριστών από τρίτες χώρες, έξω από τα όρια της ευρωπαϊκής ηπείρου. Είναι γεγονός πως η Ευρώπη παραμένει ο κύριος τουριστικός προορισμός στον κόσμο και παρατηρείται επίσης μία έξαρση του ανταγωνισμού μεταξύ ολόκληρων χωρών ή περιοχών στον συγκεκριμένο τομέα. Σε συνδιασμό, οι δύο αυτοί παράγοντες έχουν συμβάλει αποφασιστικά στην επανεκτίμηση του ρόλου και της συμβολής του τουρισμού στην εθνική οικονομία και την απασχόληση.

Τα τελευταία χρόνια έχει επικρατήσει μία γενική τάση προς την παροχή επιπλέον τουριστικών υπηρεσιών, πέρα από την διαμονή, με στόχο την μεγαλύτερη ικανοποίηση των πελατών, και αυτό είναι κάτι που έχει ως αποτέλεσμα την περαιτέρω αύξηση του ανταγωνισμού. Παράλληλα, την τελευταία δεκαετία παρατηρείται μία σημαντική αύξηση στην δημιουργία μεγάλων σε έκταση και αριθμό κλινών ξενοδοχείων. Τα ξενοδοχεία αυτά παρέχουν ολοκληρωμένα πακέτα για την φιλοξενία μεγάλων εκδηλώσεων, όπως συνέδρια, ημερίδες, εκθέσεις κ.λπ.

Οι ανάγκες σε παροχές και υπηρεσίες πολλών πληθυσμιακών ομάδων, όπως είναι οι ηλικιωμένοι και ακόμα περισσότερο οι άνθρωποι με αναπηρία, εξακολουθούν να αντιμετωπίζονται ως ζητήματα χαμηλής προτεραιότητας ακόμα και σήμερα, και σε πολλές περιπτώσεις αγνοούνται παντελώς. Ο αριθμός των προσπελάσιμων ξενοδοχείων και των άλλων αντίστοιχων καταλυμάτων ανά την Ευρώπη είναι πολύ χαμηλός. Ακόμα και εκείνα που θεωρούνται προσπελάσιμα πολύ σπάνια καλύπτουν απολύτως τις ανάγκες των φιλοξενούμενων με αναπηρία.

Πρόσφατη έρευνα του Πανεπιστημίου του Surrey στην Αγγλία έχει δείξει ότι 127 εκατομμύρια Ευρωπαίοι πολίτες, ή το 27% του πληθυσμού της Ευρώπης, θα μπορούσε να εφοφηληθεί από τον προσβάσιμο τουρισμό, και ότι αυτή η «κρυφή» βιομηχανία έχει αξία μεγαλύτερη από 80 δισεκατομμύρια Ευρώ τον χρόνο. Υπολογίζεται ότι το 10-20% των ευρωπαϊκών πολιτών, τα στοιχεία ποικίλουν από χώρα σε χώρα, έχει κάποιου είδους αναπηρία και τα ποσοστά αυτά αυξάνονται σταδιακά με την γήρανση του πληθυσμού.

Διάφορες άλλες έρευνες (που πραγματοποιούνται κατά καιρούς) για τον τουρισμό των ΑμεΑ στην Ευρώπη έχουν οδηγήσει στην συλλογή ορισμένων στοιχείων με αριθμούς για τον προσβάσιμο τουρισμό: άτομα με αναπηρίες στην ΕΕ – 50 εκατομμύρια, άτομα που έχουν ανάγκη υποδομή προσβασιμότητας στην ΕΕ – 127 εκατομμύρια (από τα οποία 46 εκατομμύρια είναι ΑμεΑ ηλικίας 16-64 και αρτιμελής άτομα άνω των 65 χρόνων), συνολικός τζίρος της αγοράς ΑμεΑ – μεγαλύτερος των 80 δισεκατομμυρίων Ευρώ τον χρόνο (κάτι που αναφέρεται επανειλημμένα). Το 70% των ατόμων με αναπηρία μπορούν και έχουν την οικονομική δυνατότητα να ταξιδέψουν, αλλά δεν είναι διαθετιμένοι να το κάνουν αν δεν βρουν προορισμούς που να ικανοποιούν τις ανάγκες τους.

Όσο αφορά την γήρανση του πληθυσμού στην ήπειρο, αυτό έχει σαν αποτέλεσμα περισσότεροι ηλικιωμένοι που έχουν ανάγκη υποδομής προσβασιμότητας να ταξιδεύουν. Ενώ το 2000 τα άτομα άνω των 65 αποτελούσαν το 17% του πληθυσμού, ο αριθμός τους θα εκτοξευτεί στο 28% του πληθυσμού το 2040. Είναι και αυτοί οι άνθρωποι πιθανοί πελάτες, επισκέπτες ή κάτοικοι που χρειάζονται υποδομή προσβασιμότητας.

Το πρόβλημα της ελλιπούς πρόσβασης των τουριστικών καταλυμάτων από ανθρώπους με αναπηρία έχει αναγνωριστεί και επισημανθεί επισήμως από την Ευρωπαϊκή Ένωση από το 1990, έτος που ανακηρύχθηκε ως «Ευρωπαϊκό Έτος Τουρισμού». Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Τουρισμού καταγράφηκαν διάφορα παραδείγματα καλής πρακτικής και απονεμήθηκαν βραβεία σε καταλύματα που απέδειξαν έμπρακτα ότι τα εμπόδια πρόσβασης μπορούν να ξεπεραστούν και ότι η τουριστική βιομηχανία έχει την δυνατότητα να ανταποκριθεί καλύτερα στις ανάγκες των πολιτών με αναπηρία. Από το 1990 και μετά η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναγνωρίζοντας τις σοβαρές ελλείψεις στον τομέα του προσπελάσιμου τουρισμού, έχει εκδώσει πλήθος συστάσεων προς τα κράτη - μέλη για την υιοθέτηση πολιτικών αποκατάστασης της προσπελασιμότητας των τουριστικών καταλυμάτων.

Το 2003, το οποίο ήταν και το ευρωπαϊκό έτος για άτομα με αναπηρία, στο Συμβούλιο Υπουργών Πολιτισμού της Ε.Ε. ψηφίστηκε ένα ψήφισμα με θέμα «Προσβασιμότητα ΑμεΑ στις Πολιτιστικές Υποδομές». Με το ψήφισμα αυτό δόθηκε νέα ώθηση στην καταπολέμηση των διακρήσεων προς τα ΑμεΑ και βελτιώθηκαν σημαντικά οι συνθήκες για τα άτομα με αναπηρίες σε πολλά σημεία, μεταξύ των οποίων και η προσβασιμότητα στα ταξίδια και στον τουρισμό. Κατά καιρούς αναπτύσσονται διάφορες, ιδιωτικές κατά βάση, πρωτοβουλίες προς αυτήν την κατεύθυνση, αλλά μέχρι σήμερα δεν έχει σημειωθεί ακόμα κάποια ιδιαίτερα μεγάλη πρόοδος στον συγκεκριμένο τομέα.

1.5 ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΑΜΕΑ» ΚΑΙ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ

Παγκοσμίως, σε κάθε μέρος στον πλανήτη, υπάρχουν εκατομμύρια άνθρωποι που αντιμετωπίζουν κάποια μορφή μόνιμης ή προσωρινής αναπηρίας. Λίγο πιο πάνω έγινε και η αναφορά στα αριθμητικά στοιχεία: Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Φόρουμ για την Αναπηρία, στην Ευρώπη υπάρχουν περίπου 50 εκ. άνθρωποι με κάποια μορφή αναπηρίας και εκτιμάται πως οι τουριστικές τους δραστηριότητες παράγουν έσοδα 80 εκ. Ευρώ ετησίως. Αν αναλογιστούν αυτά τα στοιχεία, τότε δικαίως οι άνθρωποι αυτοί θεωρούνται «η πλέον ανερχόμενη αγορά για την τουριστική βιομηχανία».

Υπάρχει ωστόσο και μία άλλη διάσταση του φαινομένου, αυτή που τα άτομα με αναπηρίες δεν είναι οι πελάτες, αλλά οι εργαζόμενοι των ξενοδοχείων. Η ερώτηση όμως είναι πόσα ξενοδοχεία, τόσο στην Ελλάδα όσο και οπουδήποτε αλλού στον κόσμο, θα προσελάμβαναν ανθρώπους με αναπηρίες.

Το παράδειγμα μίας τέτοιας ενέργειας έρχεται από το εξωτερικό. Στην Ουγγαρία οι ιδιοκτήτες του πρόσφατα βραβευμένου με Ευρωπαϊκό Βραβείο Επιχειρηματικότητας 2011 ξενοδοχείου “Panda” επιδιώκουν να εντάξουν τα άτομα με αναπηρία στον κόσμο των επιχειρήσεων, να τους παρέχουν τις ευκαιρίες απασχόλησης που δεν θα είχαν διαφορετικά. Το ξενοδοχείο κέρδισε μία εξαιρετική θέση στον τομέα του τουρισμού, χρησιμοποιώντας ένα μοναδικό μοντέλο για την απασχόληση: μία ομάδα εργαζομένων με διαφορετικά είδη αναπηρίας.

Κατάρτιση, διασκέψεις, εκπαίδευση και πολιτική ανοικτών θυρών του ξενοδοχείου προσπαθούν να επισημάνουν και να αποθαρρύνουν κοινωνικές προκαταλήψεις και λανθασμένες υποθέσεις σχετικά με τα άτομα που ζουν με κάποια αναπηρία. Το ξενοδοχείο έχει καταχωρηθεί ως πιστοποιημένο Κέντρο Εκπαίδευσης για μελέτη των ενηλίκων, που του επιτρέπει να προσφέρει πιστοποιημένη εκπαίδευση στους συμμετέχοντες.

Το Κέντρο Εκπαίδευσης λειτουργεί με ποικίλους δημόσιους και ιδιωτικούς οργανισμούς. Επίσης παρέχει εκπαίδευση και σεμινάρια, έτσι ώστε οι υπόλοιποι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να μάθουν για το πως να δουλεύουν με (ή πως να εξυπηρετούν καλά), αλλά και να απασχολούν, άτομα με αναπηρία.

Επί του παρόντος, το 95% των υπαλλήλων που εργάζονται στο ξενοδοχείο “Panda” είναι άτομα με αναπηρία. Οι ιδιοκτήτες ισχυρίζονται ότι τα μέλη του προσωπικού που είναι ΑμεΑ

αύξησαν σημαντικά την αυτοπεποίθησή τους και την σχέση τους με την κοινότητα. Το έργο είναι αρκετά προσοδοφόρο και από οικονομική άποψη: το ξενοδοχείο έχει διπλασιάσει τα κέρδη του, πράγμα που αποδεικνύει ότι συνδιάζει επιτυχώς κοινωνικούς στόχους με καλή επιχειρηματική απόδοση.

1.6 ΕΝΑΣ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ & ΕΝΑΣ ΧΡΗΣΙΜΟΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ

Στην αγορά σήμερα κυκλοφορεί ένας χρήσιμος και πρακτικός ταξιδιωτικός οδηγός για την Αυστραλία και την Νέα Ζηλανδία. Ο οδηγός περιλαμβάνει όλες της απαραίτητες πληροφορίες για ένα άνετο και ευχάριστο ταξίδι για τον ταξιδιώτη με αναπηρία. Η αρχή έγινε και έπεται η συνέχεια για τις υπόλοιπες ηπείρους.

Η συγγραφέας, η κυρία Judy Ramsay, είναι ο άνθρωπος που εισήγαγε την ιδέα ενός βιβλίου το οποίο να μπορεί να καλύπτει πλήρως τον ταξιδιώτη με αναπηρία ως προς τις αναγκαίες γνώσεις που πρέπει να κατέχει για τον τόπο που επισκέπτεται. Ο ταξιδιωτικός οδηγός για την Αυστραλία και Ν. Ζηλανδία αποτελεί το πρώτο βιβλίο από μία προγραμματισμένη σειρά που καλείται “Smooth Ride Guides” (Οδηγοί Ομαλής Διακίνησης). Το βιβλίο είναι κομψό, με καλή σελιδοποίηση και έγχρωμες εικόνες, ενώ είναι ιδιαίτερα εύκολο στην ανάγνωση και τον χειρισμό και εξυπηρετεί ταυτόχρονα τόσο τους ανθρώπους με αναπηρικά καθίσματα, όσο και αυτούς που χρησιμοποιούν άλλα βοηθήματα βάδισης.

Η κυρία Ramsay δημιούργησε το πρώτο δείγμα αυτής της επίπονης εργασίας γιατί ενδιαφέρθηκε για την ιδέα ενός ταξιδιωτικού οδηγού για τον ταξιδιώτη με αναπηρία όταν ήταν σε διακοπές στην Κάμπια. Εκεί συνάντησε ένα άτομο με παραπληγία και όταν άκουσε την ιστορία του, για διακοπές που καταστράφηκαν λόγω της έλλειψης γνώσεων, δισαρεστήθηκε πολύ και θέλησε να κάνει κάτι γι’ αυτό. Αποφάσισε να γράψει ένα αληθινά πρακτικό βιβλίο για τους ανθρώπους με αναπηρία.

Το βιβλίο είναι γεμάτο από πρακτικές συμβουλές, ειδικά βοηθήματα και κρυφές πληροφορίες με στόχο την εξυπηρέτηση του ανάπηρου ταξιδιώτη. Η συγγραφέας ετοιμάζει δύο νέους ταξιδιωτικούς οδηγούς για τις Η.Π.Α. και τον Καναδά και προγραμματίζει να ασχοληθεί σύντομα με την Ευρώπη. Η ίδια αναφέρει: «Όλοι γνωρίζουμε ότι στην Μεγάλη Βρετανία υπάρχουν 6 εκατομμύρια άνθρωποι με αναπηρίες. Ανακάλυψα ότι οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν όλοι αυτοί οι άνθρωποι όταν ταξιδεύουν είναι μία πραγματική λεγεώνα και πολύ συχνά, αν όχι τις περισσότερες φορές, αυτά αγνοούνται από τους αρμόδιους».

Η Judy Ramsay, παρά το γεγονός ότι η ίδια είναι ικανή σωματικά, έχει το χάρισμα της κατανόησης των συνανθρώπων της σε βαθμό που να οδηγηθεί στην δημιουργία ενός βιβλίου που έγινε μετά από έρευνες μηνών και την συλλογή πολλαπλών πληροφοριών μέσω ταχυδρομείου ή fax. Η ίδια έχει αναλάβει και την εμπορική πρόθεση του ταξιδιωτικού οδηγού.

Οι εποχές, και ο τρόπος με τον οποίον οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν το διαφορετικό, αλλάζουν. Αλλάζουν επίσης και οι στάσεις που επικρατούν για τους ανθρώπους με αναπηρία και τα προβλήματα που αυτοί αντιμετωπίζουν καθημερινά. Μετά από την συγγραφή ενός ταξιδιωτικού οδηγού για ΑμεΑ, η κυρία Ramsay θεωρεί τον εαυτό της αρκετά ευαισθητοποιημένη ώστε να παρατηρεί προσεκτικά την διαδρομή από την εξώπορτα του σπιτιού της μέχρι το αεροδρόμιο για την επισήμανση τυχόν εμποδίων ή άλλων προβλημάτων.

Η ίδια αναφέρει πως είναι πολύ σημαντικό ο καθένας, ΑμεΑ ή όχι, να ελέγχει τα πάντα. Για παράδειγμα, πολλές ράμπες δεν έχουν την απαραίτητη κλίση ή τα ειδικά ασανσέρ που προορίζονται για την εξυπηρέτηση των ατόμων με αναπηρικά καθίσματα έχουν τα κουμπιά τοποθετημένα σε ύψος που είναι αδύνατο να φτάσουν οι χρήστες τους.

Η συγγραφέας αναφέρεται και στα μέσα μαζικής μεταφοράς στο Λονδίνο: «Είναι πιθανό η διαδρομή μέχρι το αεροδρόμιο να περιέχει πολλά προβλήματα για ένα άτομο με αναπηρία, όμως όλα μπορούν να λυθούν αν κάποιος λειτουργεί με προνοητικότητα. Καθώς οι περισσότεροι σταθμοί του μετρό στο Λονδίνο είναι απροσπέλαστοι και οι δυσκολίες στην χρήση των αστικών λεοφορείων είναι ανάλογες, είναι προτιμότερο να αξιοποιούνται τα πούλμαν του αεροδρομίου από τους ταξιδιώτες, γιατί έχουν τον κατάλληλο εξοπλισμό. Ενώ στο αεροδρόμιο υπάρχουν οι κατάλληλες υπηρεσίες και οι άνθρωποι - κλειδιά που μπορούν να εξυπηρετήσουν τους επιβάτες».

Είναι γεγονός ότι οι αεροπορικές εταιρείες σήμερα είναι καλύτερα πληροφοριμένες σχετικά με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ένα άτομο με αναπηρία και φροντίζουν πλέον για την εξάλειψή τους, άλλες σε μεγαλύτερο και άλλες σε μικρότερο βαθμό.

Στον ταξιδιωτικό οδηγό για ΑμεΑ για την Αυστραλία και Ν. Ζηλανδία περιλαμβάνονται πληροφορίες για ξενοδοχεία, πανσιόν, χώρους ψυχαγωγίας, καθώς και τηλεφωνικά νούμερα και διευθύνσεις όλων των οργανισμών που μπορούν να παρέχουν κάποια μορφή βοήθειας. Η

χρηματοδότηση του βιβλίου πραγματοποιήθηκε από την Επιτροπή της Αυστραλίας για τον Τουρισμό (Australian Tourism Commission), το φιλανθρωπικό σωματείο για την πρόνοια των διακοπών (The Holiday Care Service Charity) και την Jet set. Το βιβλίο αυτό έχει εξειδικευμένο περιεχόμενο και η συγγραφέας του δεν προσδοκεί το έργο της να έχει εμπορική επιτυχία, άλλα το τοποθετεί ως εμπορικό για να το διαχωρίσει από τις φιλανθρωπικές ενέργειες.

Η κυρία Judy Ramsay εκτιμάει όλη αυτήν την επίπονη εργασία της ως μία εμπειρία σταθμός για την ίδια, γιατί μέσα από την δραστηριοποίησή της κατάφερε να περάσει από το «αυτούς κι εμάς» στο «εμείς».

2. ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΙ – ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

Πάντα υπάρχει η πιθανότητα κάποιο άτομο να είναι άτομο με αναπηρία και να αγαπάει τα ταξίδια, ή μπορεί απλά να είναι συνοδός κάποιου ΑμεΑ και να θέλει να γνωρίζει όλα όσα πρόκειται να αντιμετωπίσουν ταξιδεύοντας. Στις παρακάτω σελίδες αναφέρονται ορισμένες πληροφορίες για την μετακίνηση των ατόμων με αναπηρία στην Ελλάδα, αλλά και στο εξωτερικό. Ο κάθε ταξιδιώτης θα μπορούσε να ξεκινάει με τον κανόνα: «Τα πάντα εξαρτώνται από τον προορισμό και τα μέσα μεταφοράς».

2.1 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗ ΑΜΕΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2.1.1 ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ

Στα αεροδρόμια επικρατούν οι καλύτερες συνθήκες για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες. Συγκεκριμένα, οι εγκαταστάσεις του «Ελ. Βενιζέλος» έχουν συνολικά σχεδιαστεί με γνώμονα τα ΑμεΑ, ενώ υπάρχουν ειδικά σημεία στάθμευσης για εύκολη πρόσβαση. Η προσέγγιση, βέβαια, του αεροδρομίου μπορεί να γίνει και δωρεάν μέσω του προαστιακού. Αξιοσημείωτο είναι πως υπάρχουν 6 σημεία όπου προσωπικό του αεροδρομίου παρέχει την απαραίτητη βοήθεια. Στο «Ελ. Βενιζέλος» και στον Κ.Α.Θ. «Μακεδονία» τα Άτομα με Αναπηρία εξυπηρετούνται κατά προτεραιότητα.

Όσον αφορά στις αεροπορικές εταιρείες, οι ταξιδιώτες πρέπει πάντα να ενημερώνουν για το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν και αυτό γιατί μπορούν να τους βοηθήσουν σημαντικά, τόσο στο αεροδρόμιο όσο και μέσα στο αεροπλάνο. Για παράδειγμα, η Olympic Air υποδέχεται στο αεροδρόμιο και βοηθά τα άτομα με προβλήματα όρασης (περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στο: http://oainfo.olympicairlines.com/gr/needs_gr.html). Γενικά, όλες οι αεροπορικές εταιρείες παρέχουν καροτσάκι και μηχανήμα ανύψωσης, οι σκύλοι - συνοδοί δεν πληρώνουν εισιτήριο και επιτρέπονται στην καμπίνα του αεροσκάφους, ενώ υπάρχει και δυνατότητα παροχής ειδικών γευμάτων (αρκεί αυτό να σημειωθεί κατά την κράτηση).

2.1.2 ΠΛΟΙΑ

Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο τα μεγάλα πλοία που καλύπτου μακρινές αποστάσεις πληρούν τις προϋποθέσεις για ένα άνετο ταξίδι, σε αντίθεση με τα μικρά και παλιά (π.χ. κάποια του Αργοσαρωνικού). Οι περισσότερες ακτοπλοϊκές γραμμές (ενδεικτικά αναφέρονται οι Minoan Lines, Superfast Ferries, Blue Star Ferries, Hellenic Seaways) διαθέτουν καμπίνες για ΑμεΑ, σε περιορισμένο αριθμό. Ωστόσο, καλό είναι να γίνεται κράτηση γι' αυτές εγκαίρως. Για άτομα με πάνω από 80% αναπηρία, καθώς και για τους συνοδούς τους, ισχύει 50% έκπτωση στην τιμή του εισιτηρίου. Επίσης, παρ' όλο που απαγορεύεται στα ζώα η είσοδος σε εσωτερικούς χώρους, κατ' εξαίρεση επιτρέπεται στους σκύλους – συνοδούς (εφόσον είναι ενήμερο το προσωπικό του πλοίου).

Η εταιρεία καλό είναι να ενημερώνεται τουλάχιστον 2 μέρες νωρίτερα, ώστε να παράσχει στα ΑμεΑ και στους συνοδούς προσωπικό που να τους βοηθήσει στην επιβίβαση και

αποβίβαση. Σε αρκετά πλοία δεν υπάρχουν απλόχωρες κυλιόμενες σκάλες, ράμπες ή ασανσέρ, που να υποστηρίζουν την μετακίνηση των ατόμων με κινητικά προβλήματα, καθώς και ειδικά διαμορφωμένες τουαλέτες στους κοινόχρηστους χώρους, παρά μόνο στις καμπίνες.

2.1.3 Ο.Σ.Ε.

Ο Ο.Σ.Ε. φαίνεται να έχει ακόμα «να διανήσει δρόμο μπροστά του», προκειμένου να μπορέσει να εξυπηρετήσει επαρκώς τα ΑμεΑ. Στους κεντρικούς σταθμούς Αθηνών και Θεσσαλονίκης τα πράγματα είναι σχετικά καλύτερα, ενώ στους επαρχιακούς σταθμούς δεν έχει σημειωθεί καμία βελτίωση τα τελευταία χρόνια.

Τα άτομα με αναπηρίες εξυπηρετούνται κατά προτεραιότητα, στην τιμή του εισιτηρίου ισχύει έκπτωση 50% για όσους έχουν πάνω από 67% αναπηρία (είναι απαραίτητη η επίδειξη της κάρτας πρόνοιας), υπάρχουν συνήθως ειδικές διαβάσεις και τα δρομολόγια αναγγέλλονται και εμφανίζονται σε ειδικό πίνακα έτσι ώστε να διευκολύνονται όσοι έχουν πρόβλημα όρασης ή ακοής. Για άτομα με κινητικά προβλήματα, υπάρχουν αναβατόρια στην υπόγεια διάβαση για την δυνατότητα μετακίνησής τους από και προς την δεύτερη αποβάθρα του σταθμού, ενώ και το προσωπικό βοηθάει κατόπιν συνεννόησης. Τόσο στον Σταθμό Λαρίσης, όσο και στον Σ.Σ.Θεσσαλονίκης έχουν προβλεφθεί δύο θέσεις στάθμευσης για αναπηρικά αυτοκίνητα, λειτουργούν ειδικά WC και έχουν κατασκευαστεί επάλληλες θύρες που λειτουργούν με φωτοκύτταρο. Ο σταθμός της Αθήνας διαθέτει επίσης δύο ανυψωτικούς μηχανισμούς, ενώ στο γραφείο εξυπηρέτησης ΑμεΑ λύνουν κάθε απορία του ταξιδιώτη.

Ορισμένα βαγόνια διαθέτουν τουαλέτες διαρρυθμισμένες για άτομα με προβλήματα κινητικότητας, αλλά αυτό είναι κάτι που αποτελεί εξαίρεση στους συρμούς. Υπάρχουν και κουπέ που είναι διαμορφωμένα για άτομα με κινητικά προβλήματα, αλλά αυτό επίσης είναι κάτι που αποτελεί εξαίρεση στον κανόνα. Ο σκύλος – συνοδός δεν επιτρέπεται στα βαγόνια, παρά μόνο μέσα σε κλουβί.

2.1.4 ΚΤΕΛ

Τα ΚΤΕΛ είναι σχεδόν απαγορευτικά για τα ΑμεΑ και κυρίως για τα άτομα που αντιμετωπίζουν κινητικά προβλήματα. Πιο συγκεκριμένα, τα λεωφόρεια δεν διαθέτουν ράμπες ή σύστημα επιγονάτισης (kneeling) για την διευκόλυνση ανόδου/καθόδου, ούτε θέσεις για αναπηρικό καρότσι, οπότε καθιστούν πρακτικά αδύνατη την μετακίνηση. Για την

τιμή του εισιτηρίου ισχύει έκπτωση 50% (είναι απαραίτητη η επίδειξη της κάρτας πρόνοιας) για άτομα με αναπηρία 67% και πάνω και για τους συνοδούς τους, ενώ παραχωρείται προτεραιότητα στην κράτηση θέσης και στην άνοδο/κάθοδο από τα λεωφορεία.

2.1.5 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΑΚΤΟΠΛΟΪΚΩΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Σύμφωνα με δελτίο τύπου του ΚΕ.Π.ΚΑ. (Κέντρο Προστασίας Καταναλωτών), και με βάση τον Νόμο 3709 που ψηφίστηκε τον Οκτώμβριο του 2008, για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των επιβατών και των μεταφορέων στις τακτικές θαλάσσιες μεταφορές, μεταξύ άλλων ισχύουν τα εξής:

- **Δικαιώματα επιβατών:**

1. Ο μεταφορέας πρέπει να παρέχει στον επιβάτη την θέση ή την καμπίνα στο συγκεκριμένο πλοίο και ταξίδι που αναγράφεται στο εισιτήριο. Σε περίπτωση που δεν μπορεί να του τα παράσχει, ο επιβάτης δικαιούται:

- ή να ακυρώσει το εισιτήριό του και να του επιστραφεί ο ναύλος, καθώς και να του δοθεί αποζημίωση ίση με το διπλάσιο του ναύλου,
- ή να ταξιδέψει, σε θέση κατώτερη από αυτήν που πλήρωσε, λαμβάνοντας αποζημίωση το διπλάσιο της διαφοράς των δύο ναύλων,
- ή να ζητήσει να ταξιδέψει σε θέση ανώτερη από αυτήν που πλήρωσε, καταβάλλοντας το μισό της διαφοράς των δύο ναύλων.

2. Αν ο επιβάτης θελήσει να ακυρώσει το εισιτήριό του, δικαιούται:

- Επιστροφή του μισού ναύλου και όλων των κρατήσεων αν η ακύρωση γίνει 12 ώρες πριν τον προγραμματισμένο απόπλου, επιστροφή του 75% του ναύλου αν η ακύρωση γίνει 7 ημέρες πριν τον προγραμματισμένο απόπλου, και επιστροφή ολόκληρου του ναύλου και όλων των κρατήσεων αν η ακύρωση γίνει 14 ημέρες πριν.
- Τροποποίηση του εισιτηρίου, για το ίδιο ή άλλο δρομολόγιο (εφόσον υπάρχουν θέσεις), χωρίς όμως να δικαιούται την επιστροφή τυχόν διαφοράς ναύλων, και εφόσον ζητήσει την αλλαγή 24 ώρες πριν τον προγραμματισμένο απόπλου.

Για να ισχύουν τα παραπάνω, ο επιβάτης πρέπει να ενημερώσει γραπτά τον εκδότη των εισιτηρίων.

3. Τα άτομα με αναπηρία άνω του 80% δικαιούνται έκπτωση 50% επί του ναύλου. Η ίδια έκπτωση χορηγείται στον συνοδό του ανάπηρου, καθώς και στο αναπηρικό όχημα.

4. Ο επιβάτης μπορεί να μεταφέρει χειραποσκευές μέχρι 50 κιλά. Για επιπλέον βάρος, πληρώνεται επιπλέον ναύλος. Τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα δεν πληρώνουν για επιπλέον βάρος αν αυτό προέρχεται από τον εξοπλισμό που διευκολύνει την κίνησή τους. Ο μεταφορέας ευθύνεται για τυχόν φθορά ή απώλεια των αποσκευών μόνο εάν ο επιβάτης τις έχει παραδώσει για φύλαξη και έχει λάβει την σχετική απόδειξη.

5. Για καταγγελίες και παράπονα, ο επιβάτης πρέπει να απευθύνεται στον αρμόδιο αξιωματικό του πλοίου, στον εκδότη του εισιτηρίου, στον μεταφορέα ή στις Λιμενικές Αρχές. Τα παράπονα των ατόμων μειωμένης κινητικότητας και τυχόν απαντήσεις από αυτά διαβιβάζονται στο συμβουλευτικό όργανο, που αποτελείται από εκπροσώπους του Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας, Αιγαίου και Νησιωτικής Πολιτικής, της Εθνικής Συνομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρία, και των πλοιοκτητών. Το όργανο αυτό εξετάζει τα προβλήματα που αφορούν στην πρόσβαση των ΑμεΑ στις ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες και εισηγείται στον Υπουργό τρόπους επίλυσής τους.

- **Υποχρεώσεις μεταφορέα**

Ο μεταφορέας πρέπει να:

- Παρέχει τις υπηρεσίες θαλάσσιων μεταφορών, χωρίς διακρίσεις.
- Τηρεί τους κανόνες ασφάλειας και υγιεινής.
- Ανακοινώνει μέσα στο πλοίο (με οπτικές και ηχητικές αναγγελίες) στα ελληνικά και στα αγγλικά τυχόν καθυστερήσεις, καθώς και τον χρόνο και την αιτία τους.
- Σε περίπτωση καθυστέρησης ή διακοπής ταξιδιού, απώλειας ανταπόκρισης και ακύρωσης του ταξιδιού, να δίνει κάθε δυνατή βοήθεια σε άτομα με μειωμένη κινητικότητα, σε βρέφη, σε μικρά παιδιά, σε συνοδούς τους, σε έγκυες γυναίκες, σε ηλικιωμένους. Πρέπει να διαθέσει συνοδό, για όποιον επιβάτη χρειάζεται συνοδό, όπως επίσης και προσωπικό κατάλληλο για την διαχείριση των αποσκευών αυτών των ατόμων ή για την εξυπηρέτηση των προσωπικών αναγκών τους.
- Τοποθετεί σε εμφανές σημείο, στο πλοίο και στα εκδοτήρια εισιτηρίων, πίνακα με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις επιβατών και μεταφορέων. Ο πίνακας αυτός μπορεί, μετά από αίτημα του επιβάτη, να διατεθεί σε γραφή Braille στην είσοδο του πλοίου.

- **Υποχρεώσεις επιβατών**

Ο επιβάτης πρέπει να:

- Βρίσκεται στο πλοίο μισή ώρα πριν τον απόπλου ή μία ώρα πριν τον απόπλου εάν έχει όχημα.

- Αφίνει τις ογκώδεις αποσκευές του στους ειδικούς χώρους και όχι στους διαδρόμους του πλοίου.

- Ακολουθεί τις οδηγίες των υπευθύνων του πλοίου για την ασφάλεια, την καθαριότητα και την ησυχία.

- Μην παραμένει στον χώρο των οχημάτων.

- Μην κουβαλάει επικίνδυνες ύλες.

- Δίνει κατά την κράτηση ή την έκδοση του εισιτηρίου του τα ακριβή στοιχεία επικοινωνίας του. Έαν ο επιβάτης δεν θέλει να δώσει τα στοιχεία του, αυτό αναγράφεται στο εισιτήριό του.

2.2 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Στην Ευρώπη τα ταξίδια είναι δύσκολα για περισσότερους από έναν στους πέντε ανθρώπους, λόγω ηλικίας, αναπηρίας ή μειωμένης κινητικότητας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, στην προσπάθεια της να κάνει κάθε ταξίδι μια ευχάριστη εμπειρία, έχει θεσπίσει μια σειρά δικαιωμάτων που επιτρέπουν στα άτομα αυτά να ταξιδεύουν άνετα, όπως όλοι, με τρένα και αεροπλάνα.

Με βάση την νομοθεσία της ΕΕ, τα άτομα με αναπηρία ή/και μειωμένη κινητικότητα προστατεύονται από τυχόν διακρίσεις εις βάρος τους κατά την κράτηση εισιτηρίου και την επιβίβαση. Δικαιούνται, επίσης, την παροχή βοήθειας στα αεροδρόμια (κατά την αναχώρηση, κατά την άφιξη και κατά την διαμετακόμιση), καθώς και εντός του αεροπλάνου. Προς διευκόλυνση της παροχής βοήθειας, συνιστάται τα άτομα που την χρειάζονται να ενημερώνουν εκ των προτέρων σχετικά με τις ανάγκες τους.

2.2.1 ΛΟΝΔΙΝΟ

- **ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ LUTON:** Οι εγκαταστάσεις του LUTON έχουν σχεδιαστεί εξολοκλήρου με γνώμονα τους επιβάτες με ειδικές ικανότητες. Η πρόσβαση στο κτήριο του αερολιμένα πραγματοποιείται μέσω περιστρεφόμενων θυρών, η ταχύτητα των οποίων μπορεί να ελαττωθεί με το πάτημα ενός κουμπιού. Υπάρχουν δύο εισοδοί οι οποίες είναι ιδανικές για πελάτες που συνοδεύονται από σκύλο καθοδήγησης και δύο σημεία συλλογής αναπηρικών καθισμάτων (χρήση χωρίς χρέωση) εντός της κεντρικής αίθουσας, ένα στα πλαϊνά των θυρών εισόδου και ένα στα πλαϊνά των γκισέ ελέγχου εισιτηρίων. Υπάρχει επίσης ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα αναμονής, όπου οι επιβάτες με αναπηρία μπορούν να περιμένουν με άνεση όσο οι συνοδοί σταθμεύουν ή

παραλαμβάνουν το αυτοκίνητο. Οι τουαλέτες είναι κατάλληλα προσαρμοσμένες, ενώ σε πολλά γκισέ (εξυπηρέτησης πελατών και ελέγχου εισιτηρίων) έχουν εγκατασταθεί κλειστά κυκλώματα για βαρήκοους. (περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στο: <http://www.london-luton.co.uk/el/content/3/327/page327.html>)

- **TUBE:** Το TUBE στην ουσία είναι απαγορευτικό για άτομα με αναπηρία, καθώς η μετακίνηση στους περισσότερους σταθμούς γίνεται με πολλές σκάλες. Ιδιαίτερα σε ώρες αιχμής, ο συνωστισμός δυσχεραίνει την κατάσταση. Τα τρένα της γραμμής Jubilee παρέχουν πρόσβαση με αναπηρική πολυθρόνα μέσω ασανσέρ μεταξύ των σταθμών Westminster και Stratford.
- **BUSES:** Τα νέα κόκκινα λεωφορεία του Λονδίνου (σε ποσοστό 91%), ακόμα και τα διώροφα, διαθέτουν ειδικές ράμπες για την εύκολη πρόσβαση των ατόμων με αναπηρικό καροτσάκι, έχουν χαμηλό πάτωμα και σύστημα επιγονάτισης (kneeling system). Όσον αφορά στα παλιά λεωφορεία που δεν διαθέτουν καμία από τις παραπάνω διευκολύνσεις, γίνεται σοβαρή προσπάθεια έτσι ώστε μέχρι το 2017 να αντικατασταθούν.
- **TAXI:** Τα μαύρα ταξί του Λονδίνου προσφέρουν ράμπες, περιστρεφόμενο κάθισμα, ενδιάμεσο σκαλί και μεγάλες έγχρωμες χειρολαβές. Επίσης, για όσους έχουν πρόβλημα βαρηκοΐας υπάρχει εγκατεστημένο σύστημα που βοηθάει το άτομο να ακούει καθαρά και δυνατά τι του λέει ο οδηγός. Ισχύει δωρεάν μεταφορά στους σκύλους – συνοδούς.

2.2.2 ΠΑΡΙΣΙ

- **ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ:** Στα αεροδρόμια του Παρισιού μπορεί κανείς να συναντήσει, σε αδρές γραμμές, καλή ποιότητα υπηρεσιών και εγκαταστάσεων για ΑμεΑ, όπως γραφεία πληροφοριών, θέσεις πάρκιγκ και ειδικές τουαλέτες. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπηρεσία «Les compagnons du voyage», που παρέχει συνοδούς για μετακινήσεις σε τρένο, μετρό και λεωφορείο.
- **METPO:** Το μετρό του Παρισιού, προσβάσιμο κατά τα 2/3 από σκάλες, δεν είναι η καλύτερη επιλογή για ΑμεΑ. Μόνο η γραμμή 14 είναι πλήρως εξοπλισμένη με ασανσέρ και ειδικές ράμπες, καθώς και κάποιοι σταθμοί των υπόλοιπων γραμμών. Για τα άτομα με προβλήματα όρασης τα πράγματα δυσκολεύουν, καθώς μόνο στην γραμμή 14 και σε κάποια τρένα της γραμμής 3 γίνονται ανακοινώσεις για τις αφίξεις.

Για όσους αντιμετωπίζουν προβλήματα ακοής τουλάχιστον ένα γκισέ σε κάθε σταθμό χρησιμοποιεί βοήθημα ακοής (hearing loop).

- ΤΡΑΜ: Οι γραμμές (T1, T2, T3, T4) είναι ιδανικές για τα άτομα με περιορισμένη κινητικότητα. Οι αποβάθρες και οι συρμοί διαθέτουν οπτική και ηχητική αναγγελία άφιξης και αναχώρησης για όσους αντιμετωπίζουν προβλήματα όρασης και ακοής, καθώς και μονοπάτια για την διευκόλυνση των τυφλών με στόχο την αποφυγή εμποδίων και ποδηλατόδρομων.
- ΛΕΩΦΟΡΕΙΑ: Στα περισσότερα λεωφορεία υπάρχουν ράμπες, σύστημα επιγονάτισης, θέσεις για αναπηρικά καροτσάκια και φωντικές ανακοινώσεις των σταθμών. Η γραμμή 38 έχει και οθόνες που δείχνουν την τοποθεσία και την επόμενη στάση.
- ΤΑΞΙ: Μόνο μικρός αριθμός οχημάτων έχει διαμορφωθεί ειδικά, ώστε να εξυπηρετεί τα άτομα με ειδικές ικανότητες. Ωστόσο, η εταιρεία G7 διαθέτει ταξί αποκλειστικά και μόνο για άτομα με προβλήματα κινητικότητας.
- Από τον Μάρτιο του 2009 στο κέντρο του Παρισιού έχουν ξεκινήσει να αντικαθιστούν τις παλιές δημόσιες τουαλέτες με νέες που συμπεριλαμβάνουν και ορισμένες για άτομα με κινητικές δυσκολίες.

2.3 ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ - «ΌΛΑ ΕΞΑΡΤΩΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ»

Ο κύριος Ηλίας Μάρκος, αντιπρόεδρος του Πανελληνίου Συλλόγου Παραπληγικών, συχνά έχει εξηγήσει δυσκολίες που έχει αντιμετωπίσει, και ακόμα αντιμετωπίζει, στα ταξίδια του.

2.3.1 ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ ΑΠΟ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΚΑΠΟΙΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Το ταξίδι με πλοίο στην Ελλάδα παραμένει δύσκολη υπόθεση μέχρι και σήμερα, διότι στα πλοία που είναι παλιά και μικρά (όπως εκείνα του Αργοσαρωνικού) δεν υπάρχουν οι απαραίτητες εγκαταστάσεις, ώστε να βοηθούν τα άτομα με κινητικά προβλήματα. Για τα ΑμεΑ συχνά δεν υπάρχει τρόπος να ανέβουν στο πλοίο και έτσι αναγκάζονται είτε να παραμείνουν στο αυτοκίνητο μέχρι την άφιξη στον προορισμό τους, είτε να τους σηκώσει αγκαλιά κάποιο άτομο από το προσωπικό του πλοίου, κάτι που τους προκαλεί αμηχανία.

Το ΚΤΕΛ είναι απαγορευτικό διότι δεν υπάρχει εύκολη πρόσβαση στα λεωφορεία, αλλά ακόμα και αν κάποιο ΑμεΑ καταφέρει να μπει, δεν υπάρχει θέση ειδικά διαμορφωμένη για

το καρτσάκι. Όσον αφορά στο ταξίδι με αεροπλάνο, οι αερολιμένες «Ελ. Βενιζέλος» και «Μακεδονία» έχουν εγκαταστάσεις και προσωπικό που βοηθάει όσους το έχουν ανάγκη, ωστόσο το ίδιο δεν ισχύει και για τα υπόλοιπα αεροδρόμια της χώρας. Ο κος Μάρκος θεωρεί πως παρ' όλο που στην Ελλάδα έχουν γίνει ενέργειες για την διευκόλυνση της μετακίνησης των Ατόμων με Αναπηρία, η νοοτροπία δεν έχει αλλάξει, και έτσι τα άτομα αυτά αντιμετωπίζουν προβλήματα ακόμα και σήμερα.

2.3.2 ΤΑΞΙΔΙΩΤΗΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες. Παρ' όλα αυτά όμως τα ΑμεΑ ακόμα αντιμετωπίζουν προβλήματα όταν μετακινούνται, π.χ. το Tube του Λονδίνου δεν συνίσταται ως τρόπο μετακίνησης σε κανένα άτομο με πρόβλημα κινητικότητας. Το Παρίσι, αν και έχει προβεί σε ενέργειες για την διευκόλυνση των ΑμεΑ, η προσβασιμότητα στην πόλη και η μετακίνηση παραμένει δύσκολη. Από τις χώρες στις οποίες έχει ταξιδέψει ο κύριος Μάρκος, θεωρεί πως η Ιαπωνία είχε τις καλύτερες εγκαταστάσεις και πρόσβαση. Η Βαρκελώνη επίσης, χάρη στους Ολυμπιακούς Αγώνες και την προσπάθεια των αθλητών με ειδικές ανάγκες, είναι πολύ καλά σχεδιασμένη και εύκολα προσβάσιμη.

Η Γερμανία αποτελεί φωτεινό παράδειγμα για την υπόλοιπη Ευρώπη, αφού εκτός από τις άψογες εγκαταστάσεις της ακόμα και σε μικρές πόλεις, διακρίνεται για την στάση των Γερμανών, που δείχνουν ευαισθησία στο θέμα, σεβασμό και προτεραιότητα στα ΑΜΕΑ. Στον αντίποδα βρίσκεται η Σερβία, στην οποία η αυτόνομη μετακίνηση των ατόμων με αναπηρία είναι σχεδόν αδύνατη.

Τα αεροδρόμια της Ταϊλάνδης και της Ινδίας παρέχουν πολύ καλές υπηρεσίες, αλλά και τα ξενοδοχεία τους διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό. Στην Ταϊλάνδη συγκεκριμένα υπάρχουν σύλλογοι που προμηθεύουν ειδικά διαμορφωμένα βαν σε άτομα με περιορισμένη κινητικότητα (η υπηρεσία αυτή δεν είναι δωρεάν, αλλά οι τιμές είναι αρκετά χαμηλές αν κάποιος πληρώνει σε ευρώ). Οι ντόπιοι και στις δύο αυτές χώρες είναι πολύ πρόθυμοι να βοηθήσουν σε οτιδήποτε χρειαστεί κάποιο άτομο με αναπηρία.

2.4 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΑΜΕΑ ΟΤΑΝ ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΝΤΑΙ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΣ

Ο Κοινοτικός Κανονισμός 1107/2006, που αφορά στα «δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία και των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα όταν ταξιδεύουν αεροπορικώς» (PRM's Regulation), δημοσιεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 5 Ιουλίου 2006 και εφαρμόστηκε σε δύο στάδια. Τα άρθρα 3 και 4 άρχισαν να εφαρμόζονται από τις 26 Ιουλίου 2007 και το σύνολο του Κανονισμού άρχισε να εφαρμόζεται στις 26 Ιουλίου 2008, με στόχο την εξάλειψη της διακριτικής μεταχείρισης στις αερομεταφορές.

Οι σημειώσεις που ακολουθούν παρακάτω είναι περιληπτικές και αποτυπώνουν τα κυριότερα σημεία του υπόψη Κανονισμού. Ο Κανονισμός 1107/2006 βρέσκεται στο site της Επίσημης Εφημερίδας Ευρωπαϊκής Ένωσης (www.europa.eu) με στοιχεία δημοσίευσης L204 / 26-7-2006.

2.4.1 ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός αυτού του Κανονισμού είναι να διευκολύνει την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα στις αεροπορικές μεταφορές και να διασφαλίσει ότι τους παρέχεται η απαραίτητη συνδρομή, όταν ταξιδεύουν αεροπορικώς.

Οι διατάξεις του Κανονισμού εφαρμόζονται στα άτομα με αναπηρία που χρησιμοποιούν ή σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν εμπορικές υπηρεσίες αεροπορικής μεταφοράς. Επίσης, καλύπτει και τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα, περιλαμβάνοντας τα ηλικιωμένα άτομα ή εκείνα που έχουν προσωρινό κινητικό πρόβλημα. Ο Κανονισμός καλύπτει πτήσεις με αναχώρηση από, διέλευση από ή άφιξη σε αερολιμένα που ευρίσκεται σε έδαφος κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επιπρόσθετα, τα άρθρα 3, 4 και 10 έχουν επίσης εφαρμογή για τους επιβάτες που αναχωρούν από αερολιμένα τρίτης χώρας με προορισμό αερολιμένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ο αερομεταφορέας είναι κοινοτικός αερομεταφορέας.

2.4.2 ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ 26 ΙΟΥΛΙΟΥ 2006:

- Άρθρο 3: Αυτό το άρθρο εφαρμόζεται σε όλους τους αερομεταφορείς, τους πρακτορές τους ή τους ταξιδιωτικούς πράκτορες, οι οποίοι δεν μπορούν να αρνούνται σε επιβάτες την αποδοχή κράτησης ή την επιβίβασή τους σε αεροσκάφος, λόγω της αναπηρίας ή της μειωμένης κινητικότητάς τους.

- Άρθρο 4: Αυτό το άρθρο επιτρέπει σε έναν αερομεταφορέα, στον πράκτορά του ή στον ταξιδιωτικό πράκτορα να αρνείται την αποδοχή κράτησης ή την επιβίβαση σε αεροσκάφος ατόμου με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα για λόγους ασφαλείας (safety), και ειδικότερα στις παρακάτω περιπτώσεις:
 - Για να συμμορφωθούν προς τις ισχύουσες απαιτήσεις ασφαλείας που ορίζει το διεθνές, κοινοτικό ή εθνικό δίκαιο ή τις απαιτήσεις ασφαλείας που ορίζει η αρχή που εξέδωσε το πιστοποιητικό αερομεταφορέα.
 - Έαν το μέγεθος του αεροσκάφους ή των θυρών του καθιστά φυσικώς αδύνατη την επιβίβαση ή μεταφορά του εν λόγω επιβάτη.

2.4.3 ΚΑΝΟΝΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ:

- Μετά τον Ιούλιο του 2008, όλοι οι ελληνικοί μεταφορείς που εκτελούν πτήσεις δημοσίων μεταφορών είναι υποχρεωμένοι να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις των EU-OPS 1, οι οποίες είναι παρόμοιες με εκείνες των JAR-OPS 1. Οι αερομεταφορείς ελικοπτέρων συνεχίζουν να εφαρμόζουν τα JAR-OPS 3.
- Εάν ένας μεταφορέας πρέπει να αρνηθεί την επιβίβαση σε ένα άτομο με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα, για να συμμορφωθεί προς τις απαιτήσεις είτε των JAR-OPS 1 ή 3 ή των EU-OPS 1, ο αερομεταφορέας είναι υποχρεωμένος να το πράξει σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 4 του Κανονισμού 1107/2006.
- Ένας αερομεταφορέας είναι υποχρεωμένος να μεταφέρει όσα περισσότερα άτομα με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα μπορεί σύμφωνα με τα JAR-OPS 1 ή 3. Ουσιαστικά δεν μπορεί να αρνηθεί να μεταφέρει λιγότερους επιβάτες από όσους υπαγορεύονται από τα JAR-OPS 1 ή 3.
- Ο ανώτατος επιτρεπόμενος αριθμός μεταφερόμενων επιβατών που επιτρέπεται σύμφωνα με τα JAR-OPS 1 ή 3 σε μία πτήση εξαρτάται από διάφορες παραμέτρους, όπως: ο τύπος του αεροσκάφους, η διαμόρφωση του αεροσκάφους, η έκταση της μειωμένης κινητικότητας ή της αναπηρίας αυτών των ατόμων που αξιώνουν επιβίβαση σε σχέση με τον αριθμό των αρτιμελών ατόμων.
- Γενικά, ο ανώτατος αριθμός των ατόμων με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα που μπορούν, ή επιτρέπεται, να μεταφερθούν σύμφωνα με τα JAR-OPS 1 ή 3 είναι στην πράξη πολύ μεγαλύτερος από τον αριθμό των ατόμων με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα που αναμένεται να μεταφερθούν σε μία πτήση.

2.4.4 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙΒΑΤΩΝ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΑΡΝΗΣΗΣ:

- Σε περίπτωση άρνησης αποδοχής μίας κράτησης για λόγους ασφαλείας, ο αερομεταφορέας, ο πράκτοράς του ή ο ταξιδιωτικός πράκτορας καταβάλλει εύλογες προσπάθειες να προσφέρει αποδεκτή εναλλακτική λύση στο εν λόγω άτομο.
- Όταν έχουν αρνηθεί σε επιβάτη την επιβίβαση για λόγους αναπηρίας ή μειωμένης κινητικότητας, θα πρέπει να του παρασχεθεί το δικαίωμα της επιστροφής των χρημάτων ή την μεταφορά του με άλλη πτήση, όπως πρόβλεπεται στο άρθρο 4 του Κοινοτικού Κανονισμού 261/2004. Το δικαίωμα της επιλογής της πτήσης επιστροφής ή μεταφοράς με άλλη πτήση εξαρτάται από την τήρηση όλων των απαιτήσεων ασφαλείας.
- Προς ικανοποίηση των απαιτήσεων ασφαλείας, ένας αερομεταφορέας, ο πράκτοράς του ή ο ταξιδιωτικός πράκτορας μπορεί να απαιτήσει το άτομο με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα να συνοδεύεται από άλλο άτομο, το οποίο δύναται να παρέχει την συνδρομή που χρειάζεται στο άτομο με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα.
- Οι όροι ασφαλείας που ισχύουν για την μεταφορά των ατόμων με αναπηρία ή μειωμένη κινητικότητα πρέπει να γνωστοποιούνται με προσιτό τρόπο και στις ίδιες γλώσσες που είναι διαθέσιμες στους άλλους επιβάτες. Επίσης, πρέπει να περιλαμβάνονται λεπτομέρειες που αφορούν τους περιορισμούς μεταφοράς των επιβατών, ή του εξοπλισμού μετακίνησής τους, λόγω του μεγέθους του αεροσκάφους. Οι ταξιδιωτικοί πράκτορες γνωστοποιούν τις εν λόγω πληροφορίες για πτήσεις που περιλαμβάνουν τα οργανωμένα ταξίδια.
- Εάν ένας μεταφορέας, ο πράκτοράς του ή ο ταξιδιωτικός πράκτορας για λόγους ασφαλείας εφαρμόζει τα ανωτέρω αναγραφόμενα (άρνηση αποδοχής ή επιβίβασης), οφείλει να ενημερώσει γραπτώς το ενδιαφερόμενο άτομο με αναπηρία ή με μειωμένη κινητικότητα για τους σχετικούς λόγους. Εφόσον ο επιβάτης επιθυμεί κατόπιν αιτήσεως γραπτή γνωστοποίηση, ο αερομεταφορέας, ο πράκτορας του ή ο ταξιδιωτικός πράκτορας οφείλει να απαντήσει εντός πέντε ημερών από την υποβολή του αιτήματος.

2.4.5 ΟΡΟΙ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΠΟΥ ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΙ ΑΠΟ 26 ΙΟΥΛΙΟΥ 2008:

Το σύνολο του Κανονισμού εφαρμόζεται από 26 Ιουλίου 2008. Η πλήρης εφαρμογή του Κανονισμού διασφαλίζει πλήρως την δυνατότητα αεροπορικής μεταφοράς των ατόμων με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα. Στα σχετικά άρθρα περιλαμβάνονται τα κατωτέρω:

- Ο αερολιμένας είναι υπεύθυνος για την παροχή της συνδρομής σε αναχωρούντες επιβάτες από το σημείο άφιξης στον αερολιμένα μέχρι το αεροσκάφος.
- Ο αερολιμένας είναι υπεύθυνος για την παροχή της συνδρομής σε αφικνούμενους επιβάτες από το αεροσκάφος μέχρι την αναχώρηση από τον αερολιμένα.
- Ο αερολιμένας πρέπει να έχει σχεδιάσει τα σημεία άφιξης και αναχώρησης στον αερολιμένα, στα οποία τα άτομα με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα πρέπει να μπορούν να ανακοινώνουν την άφιξή τους στον αερολιμένα και να ζητούν βοήθεια.
- Οι αερολιμένες με ετήσια εμπορική κίνηση άνω των 150.000 καθορίζουν ποιοτικά πρότυπα. Τα ποιοτικά πρότυπα καθορίζονται σε συνεργασία με τους αερομεταφορείς και τις οργανώσεις εκπροσώπησης των επιβατών με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα.
- Στα ανάπηρα άτομα και στα άτομα με μειωμένη κινητικότητα η παροχή συνδρομής είναι δωρεάν. Ο αερολιμένας μπορεί να εισπράττει ειδική χρηματική επιβάρυνση από τους αερομεταφορείς για την χρηματοδότηση της συνδρομής.
- Η ειδική χρηματική επιβάρυνση είναι εύλογη, ανάλογη του κόστους, διαφανής και καθορίζεται σε συμφωνία με τους αερομεταφορείς.
- Οι αερολιμένες μπορούν να συμφωνήσουν με τους αερομεταφορείς να προσφέρουν υψηλότερα πρότυπα από τα δημοσιευμένα. Κάθε επιπλέον επιβάρυνση για αυτήν την συνδρομή πρέπει να είναι διαφανής, ανάλογη του κόστους και να καθορίζεται σε συμφωνία με τους αερομεταφορείς.
- Οι αερολιμένες μπορούν να παρέχουν οι ίδιοι την συνδρομή ή να την διαθέτουν σε τρίτο με σύμβαση, περιλαμβάνοντας και τους αερομεταφορείς.
- Τα άτομα με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα πρέπει να μπορούν να γνωστοποιούν την ανάγκη για την παροχή της συνδρομής και αυτή η πληροφόρηση πρέπει να διαβιβάζεται άμεσα στους αερομεταφορείς και στους αερολιμένες.
- Όλο το προσωπικό που έρχεται σε επαφή με τα άτομα με αναπηρία και μειωμένη κινητικότητα πρέπει να κατέχει γνώσεις για το πώς να ανταποκριθεί στις ανάγκες των ατόμων με διάφορες αναπηρίες ή κινητικούς περιορισμούς. Για τον λόγο αυτό, όλο το προαναφερόμενο προσωπικό πρέπει να έχει σχετική κατάρτιση και γνώση για την αντιμετώπιση της μειονεξίας μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

2.4.6 ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΙΣ ΑΕΡΟΜΕΤΑΦΟΡΕΣ – ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΡΥΘΜΙΣΗ

Μετά από την δημοσίευση του Κανονισμού στις 5 Ιουλίου 2006, στην Ελλάδα έπρεπε να γίνουν ορισμένες ρυθμίσεις για να είναι δυνατή η εφαρμογή του:

- Η Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας ξεκίνησε την κατασκευή των σχετικών υποδομών σε όλα τα αεροδρόμια, ώστε μέχρι τις 26 Ιουλίου 2008 να έχουν ολοκληρωθεί.
- Ξεκίνησε η σύνταξη σχεδίου Προεδρικού Διατάγματος για την σωστή εφαρμογή του υπόψη Κανονισμού, θεσπίζοντας συγχρόνως κυρώσεις για τις παραβιάσεις αυτού.
- Σε συνεργασία με την Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία, τις αεροπορικές εταιρείες και τους φορείς επίγειας εξυπηρέτησης έγινε η κατάρτηση εκπαιδευτικού προγράμματος για το προσωπικό που έρχεται σε επαφή με τα ΑμεΑ και τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα.

2.4.7 ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ

Σε περίπτωση παραβίασης του Κανονισμού, ο επιβάτης ενημερώνει τον αερολιμένα ή τον αερομεταφορέα, ανάλογα με την περίπτωση. Εάν δεν ικανοποιηθεί ο επιβάτης, σε περίπτωση παραβίασης του Κανονισμού, μπορεί να απευθύνεται στον Εθνικό φορέα που έχει ορισθεί και είναι υπεύθυνος για την παρακολούθηση και σωστή εφαρμογή του Κανονισμού 1107/2006, και ειδικότερα:

- όσον αφορά τα ελληνικά αεροδρόμια στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας / Διεύθυνση Αερολιμένων,
- όσον αφορά τους έλληνες αερομεταφορείς στην Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας στην Διεύθυνση Αεροπορικής Εκμετάλλευσης / Τμήμα Οικονομίας Αερομεταφορών. Επίσης, διαχειρίζονται καταγγελίες από μη κοινοτικούς αερομεταφορείς οι οποίοι αναχωρούν, διέρχονται ή αφικνούνται σε ελληνικό αερολιμένα.

Επιβάτες που αντιμετωπίζουν προβλήματα σε αεροδρόμιο άλλου κράτους - μέλους ή με αερομεταφορέα αδειοδοτημένο από άλλο κράτος - μέλος μπορούν να υποβάλλουν καταγγελία στα ανωτέρω όργανα. Ωστόσο, ο Κανονισμός απαιτεί οι εν λόγω καταγγελίες να διαβιβασθούν στον αρμόδιο φορέα του άλλου κράτους.

3. ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΑΞΙΔΙΑ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ

Άτομα με αναπηρία, άνθρωποι με κάποιου είδους ειδική ανάγκη, ηλικιωμένα άτομα και όλα εκείνα τα άτομα που θα μπορούσαν να εποφεληθούν από την προσοχή και την βοήθεια των συμπολιτών τους... Είναι άτομα που ο κάθε πολίτης μίας χώρας συναντάει στην καθημερινότητα του, άτομα που υπάρχουν σε ολόκληρο τον κόσμο και (στην ουσία) παντού τριγύρω.

3.1 ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ορισμένα από τα χαρακτηριστικά που κάνουν την αγορά των ΑΜΕΑ ιδιαίτερα ελκυστική είναι τα ακόλουθα:

- Τα ΑΜΕΑ σε Ευρώπη, Η.Π.Α. και Ιαπωνία υπερβαίνουν τα 100 εκατομμύρια.
- Εάν στα άτομα αυτά προστεθούν οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με προσωρινή αναπηρία (π.χ. άτομα που αναρρώνουν από μία σημαντική εγχείρηση) ο αριθμός πλησιάζει τα 200 εκατομμύρια.
- Πολλά από τα άτομα αυτά έχουν την οικονομική άνεση να ταξιδέψουν. Επιπλέον, σε πολλές χώρες οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης παρέχουν ειδικά πακέτα τουρισμού.
- Στις Η.Π.Α. τα ΑΜΕΑ ξοδεύουν περίπου 15 δισ. δολάρια ετησίως για ταξίδια.
- Τα ΑΜΕΑ συνήθως συνοδεύονται από 1 ή 2 άτομα τουλάχιστον και...

- ...ταξιδεύουν εκτός περιόδων τουριστικής αιχμής.
- Οι Προσβάσιμες ξενοδοχειακές μονάδες απολαμβάνουν υψηλότερη Πληρότητα και Μέση Τιμή Δωματίου (έως 10 ποσοστιαίες μονάδες και 20% αντίστοιχα) από αντιστοιχες άλλες μονάδες, ενώ...
- ...δεν έχουν υψηλότερα λειτουργικά κόστη λόγω του κατάλληλου σχεδιασμού τους.

Η δημιουργία Προσβάσιμων Ξενοδοχείων και Προορισμών στην Ελλάδα είναι αυτονόητη όχι μόνο ως δείγμα πολιτισμού, αλλά και ως σημαντική επένδυση. Η κατάσταση στην χώρα, και ιδιαίτερα στην Αθήνα, έχει βελτιωθεί σημαντικά μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες το 2004. Όμως, ακόμα και σήμερα παρατηρείται πως η προσπάθεια ενημέρωσης για να προωθηθεί αυτή η πραγματικότητα δεν είναι πολύ μεγάλη (π.χ. ορισμένα ειδικευμένα γραφεία για τουρισμό ΑΜΕΑ δεν γνωρίζουν ότι η Ακρόπολη, το Αρχαιολογικό Μουσείο και το Αεροδρόμιο είναι Προσβάσιμα).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη ξεκινήσει την διαδικασία για την δημιουργία του European Accessibility Label, το οποίο δίδεται σε προορισμούς και εγκαταστάσεις που τηρούν τις σχετικές προδιαγραφές βάση συγκεκριμένων κανόνων και προτύπων. Οι προορισμοί και οι εγκαταστάσεις που θα φέρουν το European Accessibility Label θα έχουν σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων.

Η δημιουργία Προσβάσιμων Προορισμών και Εγκαταστάσεων βασίζεται στο «Σχέδιο Προσβασιμότητας». Το σχέδιο αυτό περιλαμβάνει τις δράσεις που απαιτούνται για να γίνει το περιβάλλον προσβάσιμο.

Η σύνταξη και εκτέλεση του σχεδίου βασίζεται στον έλεγχο της προσβασιμότητας του χώρου με σκοπό την αναγνώριση της τωρινής κατάστασης, καθώς και στον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό με τρόπο οικονομικά βιώσιμο και χρονικά εφικτό. Επιπλέον, περιλαμβάνει έναν μηχανισμό διαχείρισης ικανό να προσαρμόζεται στις συνεχείς πολεοδομικές μεταβολές ή τις αλλαγές στις εγκαταστάσεις και τις υπηρεσίες που συναποτελούν έναν τουριστικό προορισμό. Απαραίτητη είναι η ενεργή ανάμειξη των πολιτών στην όλη εξέλιξη των παραπάνω, ώστε το σχέδιο να προσαρμόζεται στον τελικό παραλήπτη του και να διασφαλίζεται έτσι η επιτυχία του.

Σημειώνεται επίσης ότι στην Ελλάδα η JBR Hellas (experienced business consultants in Greece) έχει ανακοινώσει πως ξεκίνησε συνεργασία για δημιουργία Προσβάσιμων Προορισμών και Εγκαταστάσεων με μία εξειδικευμένη εταιρία συμβούλων που έχουν εμπειρία σε σχετικά προγράμματα σε Ισπανία, Βρετανία, Γαλλία, Σκανδιναβικές χώρες, Τουρκία, Δομινικανή Δημοκρατία και αλλού. Οι προσφερόμενες υπηρεσίες περιλαμβάνουν και υπηρεσίες marketing και προώθησης των σχετικών εγκαταστάσεων και προορισμών.

3.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ» ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΣΑΜΕΑ

Ο Τουρισμός για Όλους είναι ο τουρισμός που διασφαλίζει ότι: «Κάθε άτομο, ασχέτως αναπηρίας, πρέπει να μπορεί να ταξιδέψει προς μία χώρα, στο εσωτερικό της και σε οποιαδήποτε τοποθεσία, αξιοθέατο ή εκδήλωση που θα ήθελε να επισκεφτεί». Η Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων με Αναπηρία συνεχίζει να επισημαίνει την ανάγκη ενσωμάτωσης των αρχών του προγράμματος «Τουρισμός για Όλους» στο εθνικό τουριστικό προϊόν, όπως επίσης και τα οφέλη που μπορούν να αποκομίσουν από αυτό τα άτομα με αναπηρία και χιλιάδες άλλοι συμπολίτες τους.

Το δικαίωμα της πρόσβασης στον τουρισμό αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα των ατόμων με αναπηρία, δικαίωμα που σχετίζεται άμεσα με την ποιότητα ζωής τους και με την δυνατότητα συμμετοχής τους σε κοινωνικές δραστηριότητες. Η ελληνική Πολιτεία και η πλειοψηφία των παρόχων τουριστικών υπηρεσιών της χώρας ακόμα δεν έχουν αντιληφθεί την οικονομική και κοινωνική σημασία του προσβάσιμου τουρισμού. Ο «Τουρισμός για Όλους» θα μπορούσε να αποτελέσει την βασική πλατφόρμα σχεδιασμού και ανάπτυξης των πάσης φύσεως τουριστικών υπηρεσιών, και αυτό περιλαμβάνει την πλήρη αλυσίδα: μεταφορές, τουριστικούς προορισμούς, διαμονή και εστίαση, επικοινωνία/συναλλαγή και πληροφόρηση σε προσβάσιμες μορφές.

Με δεδομένο το μέγεθος της αγοράς των ατόμων που έχουν ανάγκη προσβάσιμων υποδομών (άτομα με αναπηρία, ηλικιωμένοι, οικογένειες με μικρά παιδιά) και την ανάγκη αναβάθμισης της ποιότητας του εθνικού τουριστικού προϊόντος με στόχο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας αυτού, η Ε.Σ.Α.μεΑ. θεωρεί ότι το πρόγραμμα «Τουρισμός για Όλους» πρέπει να αποτελέσει βασική προτεραιότητα του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού και των λοιπών φορέων που σχετίζονται με τον τουρισμό στην Ελλάδα. Η Συνομοσπονδία έχει προτείνει και κάποια μέτρα που μπορούν να λειφθούν για την ανάπτυξη του προγράμματος:

- Κατάρτιση Επιχειρησιακού Σχεδίου του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού για την διάχυση της διάστασης της αναπηρίας και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε όλες τις πολιτικές διαδικασίες και προγράμματα που αφορούν στον τουρισμό.
- Σύσταση στο Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού μίας Διεύθυνσης Θεμάτων Τουρισμού Ατόμων με Αναπηρία που θα υπάγεται απευθείας στον Υφυπουργό Τουρισμού.
- Θεσμική εκπροσώπηση της Ε.Σ.Α.μεΑ., ως αντιπροσωπευτικότερης οργάνωσης των ατόμων με αμαπηρία, στο Εθνικό Συμβούλιο Τουρισμού και σε όλα τα όργανα σχεδιασμού πολιτικών του Υπουργείου και των εποπτευόμενων Φορέων.
- Συνεχής διαβούλευση με την Ε.Σ.Α.μεΑ. και τους Φορείς της σε επίπεδο σχεδιασμού, αξιολόγησης και πιστοποίησης της προσβασιμότητας των υποδομών και υπηρεσιών φιλοξενίας, μεταφοράς, τουριστικών υπηρεσιών, προγραμματισμού περιηγήσεων, συστημάτων πληροφόρησης και επικοινωνίας και λοιπών τομέων της τουριστικής βιομηχανίας.
- Διασφάλιση, ανάπτυξη μηχανισμού ελέγχου και πιστοποίησης της προσβασιμότητας στα άτομα με αναπηρία των κτιριακών υποδομών, των ηλεκτρονικών υπηρεσιών και των εντύπων του Υπουργείου και των εποπτευόμενων από αυτό Υπηρεσιών και Φορέων, καθώς και της ασφάλειας των ατόμων με αναπηρίες στις παραπάνω κτιριακές υποδομές σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης.
- Καθιέρωση παροχής «ζωντανής» βοήθειας και ενδιάμεσων (συνοδών, επαγγελματικών διερμηνέων της νοηματικής γλώσσας κ.λπ.) προκειμένου να διευκολύνουν την πρόσβαση ατόμων με αναπηρία σε όλες τις συναλλαγές τους με το Υπουργείο και τους εποπτευόμενους από αυτό Φορείς.
- Θέσπιση ισχυρού θεσμικού - νομοθετικού πλαισίου για την εφαρμογή των αρχών του προγράμματος «Τουρισμός για Όλους» σε όλες τις τουριστικές υποδομές. Ενδεικτικά, το πλαίσιο αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:
 - Υποχρέωση διασφάλισης της προσβασιμότητας όλων των κοινόχρηστων χώρων και εγκαταστάσεων και της ασφάλειας των ατόμων με αναπηρία,

ιδιαίτερα σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης, καθώς και ποσοστού 10% των δωματίων, όλων των τουριστικών κτιριακών υποδομών ανεξαρτήτως κατηγορίας.

- Καθιέρωση κινήτρων για την βελτίωση της προσβασιμότητας των υφιστάμενων τουριστικών εγκαταστάσεων όλων των κατηγοριών, και ιδιαίτερα των χαμηλότερων κατηγοριών (Β', Γ' κ.λπ.).
- Ένταξη του κριτηρίου της προσβασιμότητας στα κριτήρια αξιολόγησης των τουριστικών υποδομών (ξενοδοχειακές μονάδες, μονάδες εστίασης κ.λπ.) για την κατάταξή τους σε κατηγορίες.
- Καθιέρωση της προσβασιμότητας των διαδικτυακών τόπων και εφαρμογών των επιχειρήσεων του τουριστικού τομέα.
- Καθιέρωση της διάθεσης προσβάσιμων εντύπων από τις επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα.
- Καθιέρωση παροχής «ζωντανής» βοήθειας και ενδιαμέσων (συνοδών, επαγγελματιών διερμηνέων της νοηματικής γλώσσας κ.λπ.) για την διευκόλυνση πρόσβασης ατόμων με αναπηρία, και γενικότερα ατόμων μειωμένης κινητικότητας, σε επιλεγμένους τουριστικούς προορισμούς και εκδηλώσεις.
- Διασφάλιση προσβάσιμων τουριστικών λεωφορείων.
- Διασφάλιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία και των ηλικιωμένων ατόμων στις πισίνες και λοιπές αθλητικές εγκαταστάσεις και δραστηριότητες των ξενοδοχειακών μονάδων.
- Πιστοποίηση της προσβασιμότητας όλων των ειδών τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών. Η Ε.Σ.Α.μεΑ. διεκδικεί την αρμοδιότητα αυτή βασιζόμενη στην εμπειρία και την μεθοδολογία που ήδη έχει αναπτύξει.
- Συστηματική καταγραφή και διαρκής ενημέρωση για πληροφορίες σχετικές με τις παρεχόμενες προσβάσιμες υπηρεσίες τουριστικού ενδιαφέροντος σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

3.3 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ OSSATE

Όταν ένα άτομο θέλει να προγραμματίσει οποιοδήποτε ταξίδι, προκειμένου να κάνει τις προσωπικές του επιλογές σχετικά με την διαμονή του και γενικότερα με τα μέρη που θα ήθελε να επισκεφτεί, το πρώτο πράγμα που χρειάζεται είναι η σωστή πληροφόρηση.

Τα ΑΜΕΑ, ειδικότερα, χρειάζονται συγκεκριμένη πληροφόρηση με αναλυτικά στοιχεία που θα προσδιορίζουν την προσβασιμότητα των χώρων ανάλογα με το είδος της αναπηρίας του ταξιδιώτη. Σε αυτά τα άτομα, μάλιστα, πρέπει να προστεθούν και οι ηλικιωμένοι, καθώς και οι οικογένειες με μικρά παιδιά. Αυτές οι ομάδες ατόμων απαιτούν μία ολοκληρωμένη και αξιόπιστη πληροφόρηση για να μπορέσουν να οργανώσουν σωστά τις διακοπές τους.

Το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης της Ελλάδας συμμετέχει ως εταίρος σε ένα πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ξεκίνησε το 2001 και αφορά στην προώθηση της προσβασιμότητας για όλους στους κάθε είδους τουριστικούς προορισμούς της Ευρώπης. Η επωνυμία του προγράμματος είναι OSSATE (One Stop Shop for Accessible Tourism in Europe).

Το Πρόγραμμα στοχεύει στην δημιουργία ενός συστήματος πληροφόρησης (πρώτυπη ηλεκτρονική πολύ – εφαρμογή) μέσω του διαδικτύου και των κινητών τηλεφώνων που θα παρέχει πληροφορίες σχετικά με προσβάσιμες υποδομές και υπηρεσίες τουριστικού ενδιαφέροντος.

Στις φόρμες του OSSATE περιέχονται στοιχεία για την προσβασιμότητα στο φυσικό και στο δομημένο περιβάλλον. Οι φόρμες περιέχουν αναλυτικά μετρικά στοιχεία, ως προς τις διαστάσεις και τα επιμέρους στοιχεία των δωματίων και όλων των υπόλοιπων εγκαταστάσεων των ξενοδοχείων, αλλά και πληροφορίες για την πρόσβαση σε κάποιο ξενοδοχείο με τα Μ.Μ.Μ. (μέσα μαζικής μεταφοράς).

Το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης έχει συστήσει και μία ειδική επιτροπή μελέτης για τα ζητήματα των ΑμεΑ, ενώ συγχρόνως έχει προχωρήσει σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις με έργα βελτιωτικών υποδομών ή οικονομικής στήριξης για την διευκόλυνση όλων εκείνων των ατόμων που διεκδικούν και δικαιούνται απρόσκοπτη μετακίνηση, απρόσκοπτη μετάβαση σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους.

3.4 ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΙΜΗ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑ

Η Ελλάδα, το Αιγαίο και Ιόνιο πέλαγος, η ομορφιά του απέραντου γαλάζιου και... Μία ωραία ιδέα μπορεί να γίνει πραγματικότητα. Υπάρχουν αρκετά μυστικά για μία επιτυχημένη και προσπελάσιμη κρουαζιέρα, δεν αρκεί μόνο η προσβασιμότητα. Η πραγματικά καλή εμπειρία της κρουαζιέρας εξαρτάται από πολλά περισσότερα.

Το ταξίδι με κρουαζιέρα είναι μία επιλογή και η διαδικασία της επιλογής ξεκινάει από τον τρόπο που ζητάει κανείς να βρει πληροφορίες. Η πιο βασική επιλογή για ένα άτομο που έχει κάποιες ειδικές ανάγκες είναι η επιλογή του ταξιδιωτικού πράκτορα.

Υπάρχουν πολλοί ταξιδιωτικοί πράκτορες και πολλά πρακτορεία στην χώρα, αλλά στις περιπτώσεις ατόμων με αναπηρία χρειάζεται να βρεθεί εκείνος ο πράκτορας και εκείνο το πρακτορείο που έχει εμπειρία στις προσπελάσιμες κρουαζιέρες και στα προσπελάσιμα γιώτ. Για ένα άτομο, όταν αυτό κατατάσσεται στην κατηγορία ΑΜΕΑ, είναι πολύ σημαντικό να εξηγήσει στον ταξιδιωτικό του πράκτορα τις ανάγκες που έχει, αλλά και όλες τις ανάγκες που ενδεχομένως να προκύψουν στο ταξίδι. Το άτομο ΑΜΕΑ δεν πρέπει ποτέ να φοβάται την απόρριψη και εάν την συναντήσει, καλό θα ήταν να αλλάξει πράκτορα.

Τα ΑμεΑ, όταν είναι σε θέση υποψήφιου ταξιδιώτη με κρουαζιέρα, χρειάζεται να κάνουν πολύ σοβαρή επιλογή, ώστε το ταξίδι που θα επιλέξουν να ανταποκρίνεται στις ανάγκες, στις ικανότητες, στο πορτοφόλι και στις δραστηριότητές τους. Υπάρχουν πολλά διαθέσιμα και προσβάσιμα κρουαζιερόπλοια. Η επιλογή για το κρουαζιερόπλοιο μπορεί να γίνει όπως και αυτή του ξενοδοχείου: να γίνουν αρκετές ερωτήσεις για το ίδιο το πλοίο και για το πρόγραμμα διακοπών και το είδος των ταξιδιωτών που θα συμμετάσχουν σε αυτό. Άλλα κρουαζιερόπλοια συγκεντρώνουν ώριμους ταξιδιώτες και διαθέτουν θέατρα και αίθουσες συναυλιών και κάποια άλλα συγκεντρώνουν ταξιδιώτες νεότερους σε ηλικία και διαθέτουν ντίσκο, μπαρ και προγράμματα αναψυχής για νέους.

Για κάθε εποχή του έτους υπάρχουν διαφορετικές κρουαζιέρες: χειμερινές διακοπές στην Καραϊβική, καλοκαιρινές διακοπές στην Ευρώπη και στην Αλάσκα, με διελεύσεις από την διάωρυγα του Παναμά. Πολλές από τις κρουαζιέρες προβλέπουν επίσκεψη διαφορετικού λιμανιού για κάθε μέρα και κάποιες άλλες γίνονται εξολοκλήρου μέσα στο καράβι.

Η κρουαζιέρα είναι ζήτημα επιλογής και αυτή η επιλογή πρέπει να γίνει με ωριμότητα.

3.5 ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΩΝ ΧΩΡΩΝ

3.5.1 Ο ΥΓΡΟΤΟΠΟΣ ΤΗΣ ΒΡΑΥΡΩΝΑΣ

Το πρώτο μονοπάτι για άτομα με προβλήματα όρασης είναι πλέον πραγματικότητα στον υγρότοπο της Βραυρώνας. Είναι η πρώτη φορά που στην Ελλάδα δημιουργείται ένα μονοπάτι τέτοιων χαρακτηριστικών και είναι το αποτέλεσμα πολύμηνης προσπάθειας της Ορνιθολογικής Εταιρείας και του Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών σε συνεργασία με το Αρχαιολογικό Μουσείο Βραυρώνας, τον Δήμο Μαρκόπουλου, τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Τυφλών και τον Φάρο Τυφλών της Ελλάδος.

Το μονοπάτι ξεκινάει από το Μουσείο της Βραυρώνας, συνεχίζει ανατολικά του αρχαιολογικού χώρου και καταλήγει λίγο μετά τον ποταμό Ερασίνο. Το συνολικό μήκος του είναι 500 μ. και είναι εξοπλισμένο με ειδικό σύστημα ξενάγησης για άτομα με προβλήματα όρασης. Περιλαμβάνει πινακίδες ερμηνείας περιβάλλοντος, ειδικά διαμορφωμένες και ανάγλυφα σχεδιασμένες, καθώς και σύστημα προσανατολισμού. Επίσης περιλαμβάνει ήχο-ακουστικό σύστημα, ώστε ο επισκέπτης να ακούει χαρακτηριστικά πουλιά του υγροτόπου.

Το μονοπάτι, βέβαια, είναι συμβατό και για βλέποντες και είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον για παιδιά.

3.5.2 Η ΑΚΡΟΠΟΛΗ

Το άκρον της πόλεως των Αθηνών, η Ακρόπολη, φυσικό οχυρό ύψους 160 μ. και οικισμένο ήδη από την 3^η χιλιετία π.Χ., παρέμεινε έως το 2004 χώρος μη προσβάσιμος για άτομα με κινητικές δυσκολίες και άτομα με αναπηρίες.

Με την ευκαιρία της διοργάνωσης των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών αγώνων στην Ελλάδα, εγκαθίσταται το 2004 στην βόρεια, ιδιαιτέρως απόκρυμνη πλαγιά του Ιερού Βράχου, ένας ειδικά διαμορφωμένος ανέλκυστήρας (εικ.1). Για την διευκόλυνση της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στον Αρχαιολογικό Χώρο, διαμορφώθηκε μία ξεχωριστή είσοδος βορείως της κεντρικής, όπου είναι δυνατή η πρόσβαση με όχημα και οι μεταφορά αυτού στην ειδικά διαμορφωμένη ηλεκτροκίνητη πλατφόρμα.

εικόνα 1

Ο μηχανισμός αυτός οδηγεί με χαμηλή και σταθερή ταχύτητα άτομο και αμαξίδιο σε μία σύντομη απόσταση, στο σημείο επιβίβασης στον ανέλκυστήρα. Πάντα με συνοδεία έμπειρου και ειδικά εκπαιδευμένου φυλακτικού προσωπικού, ο επισκέπτης καλύπτει μία απόσταση περίπου 25 μ., για να καταλήξει στην βόρεια αυλή του Ερεχθείου (εικ.2).

εικόνα 2

Κατόπιν, ο επισκέπτης ακολουθεί τις ειδικά διαμορφωμένες διαδρομές του Αρχαιολογικού Χώρου:

1. Διαδρομή δυτικά του Ερεχθείου και του Αρχαίου Ναού της Αθηνάς με κατεύθυνση προς την βόρεια πλευρά του Παρθενώνα. Κατά την διάρκεια της διαδρομής ο επισκέπτης έχει στα αριστερά του άμεση θέαση, αρχικά, της βόρειας πρόστασης του Ερεχθείου, της ιερής ελαιάς της Αθηνάς και στην συνέχεια των αρχιτεκτονικών καταλοίπων του αρχαίου ναού της Αθηνάς. Στα δεξιά του ο επισκέπτης θεάται το βάθρο της Αθηνάς Προμάχου, την ανατολική πρόσταση των Προπυλαίων και τέλος τον Παρθενώνα.
2. Στο τέλος της διαδρομής 1 ο επισκέπτης, με το αμαξίδιό του, έχει δύο δυνατότητες. Στρέφοντας στα δεξιά του, μπορεί να προσεγγίσει πιο κοντά στα Προπύλαια. Στρέφοντας προς τα αριστερά του, μπορεί να ακολουθήσει διαδρομή παράλληλη με την βόρεια κοινοστοιχία του Παρθενώνα με κατεύθυνση προς τα ανατολικά (εικ.3).
3. Στο τέλος της διαδρομής 2 ο επισκέπτης κατευθύνεται νοτίως, ακολουθώντας την ανατολική όψη του Παρθενώνα. Η διαδρομή καταλήγει σχεδόν στο νότιο Κιμώνειο

οχυρωματικό τοίχος και στην δυτική όψη του παλαιού Μουσείου Ακροπόλεως. Εκεί έχει τοποθετηθεί ένας δεύτερος ανελκυστήρας για την κάθοδο των επισκεπτών στον αύλειο χώρο του παλαιού μουσείου (κλειστό για το κοινό από το 2007) και για την χρήση χώρου υγιεινής.

εικόνα 3

Ο επισκέπτης με αμαξίδιο κατευθύνεται προς την έξοδο ακολουθώντας τις ίδιες διαδρομές.

Επισημαίνεται ότι, σε καθημερινή βάση δέκα κατά μέσο όρο επισκέπτες με αναπηρία επισκέπτονται τον Αρχαιολογικό Χώρο, ενώ κατά τους θερινούς μήνες ο αριθμός αυτός αυξάνεται σημαντικά. Η Εφορεία Ακροπόλεως, ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένη στο θέμα της προσβασιμότητας ΑμεΑ στον Ιερό Βράχο, οργανώνει σε τακτά χρονικά διαστήματα ειδικές ξεναγήσεις διάρκειας 60 λεπτών περίπου.

3.5.3 ΑΘΗΝΑ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: «ΠΑΡΑΛΙΕΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ»

ΑΧΑΪΑ: ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΓΙΑ ΑΝΕΜΠΟΔΙΣΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΛΙΕΣ

Μία μοναδική εμπειρία για κάθε άτομο με αναπηρία, και κυρίως για τα άτομα με μειωμένη κινητικότητα ή μειωμένη όραση, είναι το κολύμπι. Στην Ελλάδα αυτό τέθηκε ως ζητούμενο πριν από λίγα χρόνια, με αφορμή την διοργάνωση των Παραολυμπιακών Αγώνων. Η μελέτη «Παραλίες για όλους» ήταν η πρώτη απόπειρα τεχνοκρατικής υποστήριξης και υλοποιήθηκε υπό την εποπτεία του Υπουργείου Ανάπτυξης στα τέλη του 2003.

Το καλοκαίρι του έτους 2004, λειτούργησαν οι δύο πρώτες στην χώρα προσβάσιμες παραλίες: στην περιοχή του ΠΠΚΑ Βούλας στην Αθήνα και στην Αγία Τριάδα Θεσσαλονίκης. Η ανταπόκριση ξεπέρασε κάθε προσδοκία. Η ζήτηση για την παραλία στο ΠΠΚΑ Βούλας αυξάνεται χρόνο με το χρόνο. Οι άνθρωποι με κινητικά προβλήματα που την επισκέπτονται, είτε οργανωμένα (μέσω αναπηρικών συλλόγων) είτε μεμονωμένα, είναι χιλιάδες.

Με αφορμή το πιλοτικό πρόγραμμα «Πρόσβαση στις παραλίες για ΑμεΑ», που ξεκίνησε στα μέσα Ιουνίου 2010 και αφορά στην αυτόνομη πρόσβαση πολιτών με κινητικές δυσκολίες και χρήστες αναπηρικών καθισμάτων σε επιλεγμένες παραλίες της Αχαΐας, το Εργαστήριο Τεχνικής Μηχανικής και Ταλαντώσεων του Τμήματος Μηχανολόγων και Αεροναυπηγών Μηχανικών του Πανεπιστημίου Πατρών δημιούργησε ειδικές κατασκευές για την είσοδο στην θάλασσα.

Οι εν λόγω κατασκευές περιλαμβάνουν κάθισμα με δυνατότητα να κινείται μέσω ηλεκτροκίνητου μηχανισμού πάνω σε μία σταθερή διαδρομή (από την ξηρά έως μέσα στην θάλασσα) και μπορούν να αποσυναρμολογούνται και επανασυναρμολογούνται.

Για τις ενεργειακές ανάγκες του συστήματος χρησιμοποιούνται ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (φωτοβολταϊκά), ενώ σημειώνεται πως όλες οι λειτουργίες της διάταξης είναι τηλεχειριζόμενες για την διευκόλυνση του χρήστη. Τα τηλεχειριστήρια προσφέρονται δωρεάν σε όσους τα ζητήσουν από την Νομαρχία Αχαΐας.

3.6 ΟΙ ΤΑΞΙΔΙΩΤΕΣ ΑΜΕΑ ΣΕ ΜΕΙΩΝΕΚΤΙΚΗ ΘΕΣΗ

3.6.1 ΚΑΠΟΙΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΣΤΗΝ ΧΩΡΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΕΙΨΕΙΣ

Τόσο η φιλοξενία όσο και η απασχόληση ατόμων με αναπηρία είναι αρκετά δύσκολη υπόθεση, καθώς απαιτεί ιδιαίτερες υποδομές. Ξεκινώντας από τους δρόμους και τις θέσεις στάθμευσης και φτάνοντας στην δυνατότητα πρόσβασης και τις υπηρεσίες εξυπηρέτησης στους χώρους διαμονής και εργασίας, η ερώτηση είναι: Τι ακριβώς διαθέτει (ή δεν διαθέτει) η Ελλάδα;

Ορισμένες σχετικές απαντήσεις δίνονται από έρευνες που έχουν γίνει κατά καιρούς και απεικονίζουν την κατάσταση που επικρατεί στον τομέα «Τουρισμός για ΑμεΑ» στην χώρα. Η πιο πρόσφατη είναι η έρευνα του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, η οποία δείχνει ότι 7 στα 10 λιμάνια στην Ελλάδα στερούνται τις κατάλληλες υποδομές. Πιο κάτω αναφέρονται μερικά αξιοσημείωτα της έρευνας του ΕΜΠ:

- Στο 48,4% των λιμένων δεν υπάρχουν σε κοντινή απόσταση στάσεις ή αφετηρίες για Μέσα Μαζικής Μεταφοράς και ο κόσμος αναγκάζεται να χρησιμοποιήσει ταξί για τις μετακινήσεις του ή να περπατήσει αρκετή ώρα για να φτάσει στα σημεία διέλευσης των λεωφορείων.

- Στο 22,1% των λιμένων κατά την διάρκεια της επιβίβασης ή αποβίβασης «ανακατεύονται» οχήματα με επιβάτες, με άμεσο κίνδυνο ατυχήματος και στο 50,5% παρατηρούνται προβλήματα στην φορτοεκφόρτωση.
- Στο 42,1% των λιμενικών χώρων δεν υπάρχουν χώροι στάθμευσης για αυτοκίνητα σε κοντινή απόσταση από τις θέσεις των πλοίων, για τους επιβάτες που θέλουν να ταξιδέψουν χωρίς το όχημά τους.
- Στο 68,4% των λιμένων δεν υπάρχουν υποδομές για την εξυπηρέτηση των επιβατών που είναι άτομα με αναπηρία.
- Ανεπαρκής χώρους αναμονής έχουν 64 στα 94 λιμάνια.

3.6.2 ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ «ΕΛ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ», ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΚΑΙ ΑΜΕΑ

Ανέκαθεν υπήρχε σοβαρό πρόβλημα στα αεροδρόμια για τους ανθρώπους με αναπηρίες, και ιδιαίτερα για όσους χρησιμοποιούν χειροκίνητα και ηλεκτροκίνητα αναπηρικά καθίσματα. Τα προβλήματα επιδεινώνονται όταν οι ταξιδιώτες με αναπηρίες χρησιμοποιούν βαριά ηλεκτροκίνητα αναπηρικά καθίσματα, με πολλές προσαρμογές, τροποποιήσεις και ίσως με αναπνευστική συσκευή.

Στο αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος» οι ταξιδιώτες υποχρεώνονται να αλλάξουν αναπηρικό κάθισμα και να χρησιμοποιήσουν ένα από τα καθίσματα του αεροδρομίου (που στην πλειοψηφία τους είναι απολύτως ακατάλληλα, αλλά και σε ορισμένες περιπτώσεις χαλασμένα). Επίσης, το αεροδρόμιο δεν είναι εφοδιασμένο με ζώνες ασφαλείας για τα αναπηρικά καθίσματα, ούτε διαθέτει αναπηρικά καθίσματα σε διαφορετικά μεγέθη. Τα καθίσματα, που δεν μπορούν εύκολα να θεωρηθούν άνετα ακόμα και από ικανούς σωματικά ταξιδιώτες, είναι όλα στο ίδιο μέγεθος και δεν μπορούν να υποστούν προσαρμογές στο ύψος των υποποδίων για να αλλάξουν τα σημεία στήριξης του σώματος.

Στις περιπτώσεις των ατόμων με χαμηλές παραπληγίες το πρόβλημα είναι σχετικά απλό και αφορά μόνο την ταλαιπωρία του επιβάτη. Το ίδιο όμως πρόβλημα μεγαλώνει και γίνεται αρκετά σοβαρό όταν πρόκειται για τετραπληγίες, και αυτό επειδή κανένα τετραπληγικό άτομο δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει τα καθίσματα του αεροδρομίου με ασφάλεια και σχετική αξιοπρέπεια. Τα καθίσματα του αεροδρομίου έχουν ακατάλληλη πλάτη με

αποτέλεσμα να μην καθίσταται δυνατό να χρησιμοποιηθεί κανένα από τα μαξιλάρια που προορίζονται για την προστασία από τις κατακλίσεις, επειδή το κέντρο βάρους ανεβαίνει μερικά κρίσιμα εκατοστά και υπάρχει ο κίνδυνος για πτώσεις.

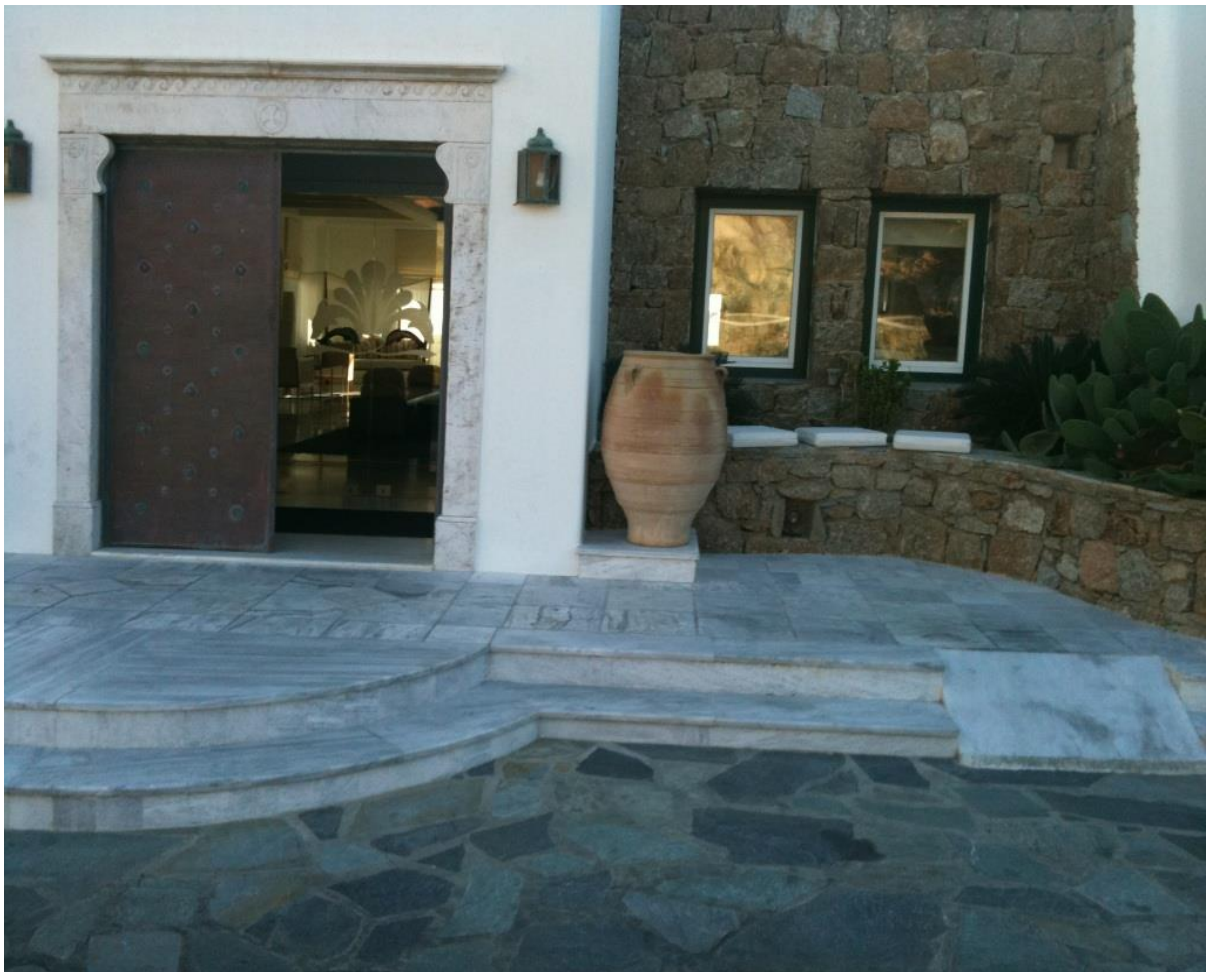
Το πρόβλημα επιδεινώνεται όταν πρόκειται για ανθρώπους εξαρτημένους από αναπνευστική συσκευή. Στο αεροδρόμιο «Ελ. Βενιζέλος» υπάρχουν ειδικά μηχανήματα που ελέγχουν ηλεκτροκίνητα αναπηρικά καθίσματα, αλλά για κάποιον ανεξήγητο λόγο οι υπάλληλοι που είναι επιφορτισμένοι με την ασφάλεια του αεροδρομίου το αγνοούν αυτό.

Έτσι, άνθρωποι με σοβαρές αναπηρίες είναι αδύνατο να ταξιδέψουν, εκτός εάν μπορούν να αλλάξουν αναπηρικό κάθισμα και να καθίσουν σε κάποιο από τα καθίσματα του αεροδρομίου (κάτι που, όπως προαναφέρθηκε, είναι αδύνατο για άτομα εξαρτημένα από αναπνευστική συσκευή).

4. ΔΙΑΜΟΝΗ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ – ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΕΣ **ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΧΩΡΟΙ**

Με τον όρο **προσβασιμότητα** εννοείται η **δυνατότητα προσέγγισης και χρήσης των χώρων**, είτε πρόκειται για υπαίθριους χώρους είτε για κτίρια, και είναι αυτή η συνιστώσα που καθορίζει τον βαθμό συμμετοχής (όλων) των πολιτών ενός κράτους στην κοινωνική ζωή.

Η πρόσβαση αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό του δομημένου περιβάλλοντος. Χάρης στην ιδιότητα αυτή, οι άνθρωποι μπορούν να χρησιμοποιούν κτίρια και χώρους και έτσι να τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν στις κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες για τις οποίες προορίζεται το δομημένο περιβάλλον.

Η είσοδος του ξενοδοχείου “Mykonos Grand” στην Μύκονο

4.1 ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΑ ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Από το 1987 ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού έχει προχωρήσει στην θεσμοθέτηση μίας σειράς μέτρων που αφορούν στα ξενοδοχεία όλων των τύπων. Τα ξενοδοχεία υποχρεώνονται να διασκευάζου ειδικά για άτομα με ειδικές ανάγκες το 5% των δωματίων τους – με κατώτερο όριο τα 2 δωμάτια και ανώτερο τα 10 – και να εξασφαλίζουν την ελεύθερη οριζόντια και κατακόρυφη διακίνηση των αναπηρικών αμαξιδίων σε όλους τους χώρους (γκισέ πληροφοριών, ρεσεψιόν κλπ.), ενώ αντίστοιχα διαμορφώνεται και ο εξοπλισμός των χώρων αυτών

Η συστηματική και θεσμοθετημένη προσβασιμότητα για άτομα με αναπηρίες στην Ελλάδα ξεκίνησε το 2002 με το Προεδρικό Διάταγμα 43, με το οποίο επιβάλλεται σε όλα τα νεοαναγειρόμενα ξενοδοχειακά καταλύματα, προκειμένου να αδειοδοτηθούν, να καλύπτουν τις βασικές προδιαγραφές της προσβασιμότητας. Παράλληλα, ο Ε.Ο.Τ. έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στις μικρότερες ξενοδοχειακές μονάδες (και κυρίως σε μονάδες χαμηλότερων κατηγοριών) μέσω των προγραμμάτων ανακαίνησης και εκσυγχρονισμού, καθιερώνοντας ποσοστιαίες μονάδες για τον αριθμό των δωματίων που πρέπει να έχουν ειδικά ανακαινιστεί και διαμορφωθεί για να είναι προσβάσιμα σε ΑμεΑ.

Στον τομέα του τουρισμού και της αναψυχής, η μετατροπή των καταλυμάτων και των χώρων που απευθύνονται στο κοινό σε απόλυτα προσβάσιμα, βάση προδιαγραφών, επιτρέπει στους ιδιοκτήτες – διαχειριστές τους την πραγματοποίηση ποικίλων αλλαγών, σύμφωνα με τις εκάστοτε ανάγκες των χρηστών.

Επί παραδείγματι, ένα κτίριο που εξασφαλίζει την οριζόντια (προδιαγραφές διαδρόμων, δαπέδων, θυρών) και την κατακόρυφη (προδιαγραφές ράμπας εισόδου, αναβατορίου, ανελκυστήρα) προσπέλαση, καθώς και άλλες εξυπηρετήσεις για άτομα με κινητικές δυσκολίες, καθίσταται αυτόματα προσπελάσιμο και από ομάδες ηλικιωμένων ατόμων (χωρίς την ανάγκη περαιτέρω προσαρμογών). Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό εάν λάβει κανείς υπόψιν την τάση γήρανσης του πληθυσμού της Ευρώπης.

4.2 ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΑΜΕΑ ΣΤΙΣ ΚΥΚΛΑΔΕΣ – ΣΗΜΕΡΑ ΤΙΠΟΤΑ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΑΔΥΝΑΤΟ

Κυκλάδες: 56 νησιά που δημιουργήθηκαν από ηφαιστειακή δράση και μπορούν να χαρίσουν μαγευτικές και αξέχαστες διακοπές. Νησιά που συνδιάζουν μεταξύ τους όλες τις αντιθέσεις, ομορφιά, ιστορία, μαγευτικά τοπία και σύγχρονο lifestyle, νησιά που δίνουν μία διαφορετική άποψη ζωής για όλες τις προτιμήσεις.

Φύση με σπάνια τοπία, ζωντανή παράδοση, ντόπια κουζίνα, έθιμα και παλιτισμός, μία έντονη ταυτότητα και οι Κυκλάδες είναι τόπος συνάντησης ανθρώπων από όλα τα μέρη του κόσμου, είναι νησιά που έχουν την ικανότητα να συνδυάζουν κοσμοπολίτικες και ήρεμες διακοπές με τρόπο μοναδικό.

Στην περίπτωση που ένα άτομο είναι ΑΜΕΑ, θα μπορούσε κάποιο καλοκαίρι να πάρει την απόφαση, να ταξιδέψει στις μαγευτικές Κυκλάδες, να αναζητήσει τα προσπελάσιμα ξενοδοχεία και με λίγη καλή θέληση όλα μπορούν να διευθετηθούν. Για όσους είναι λάτρεις των διακοπών χαμηλών τόνων η Δήλος, η Αμοργός, η Ανάφη, η Κίμωλος, οι μικρές Κυκλάδες (ανάμεσα στην Νάξο και την Αμοργό), η Αντίπαρος είναι ιδανικοί προορισμοί.

Στην Δήλο συνδυάζονται άνετα διακοπές χαλαρωτικές και εκπαιδευτικές. Είναι ένα νησί που μπορεί κάποιος να επισκεφτεί από την Μύκονο, μια και τα δύο νησιά βρίσκονται πολύ κοντά μεταξύ τους. Η Δήλος αποτελεί ένα από τα λεγόμενα ξερονήσια, αλλά ταυτοχρόνως αποτελεί και έναν πολύ ελκυστικό χώρο που οπωσδήποτε πρέπει να επισκεφτεί κανείς. Ένα νησί μεγάλης αρχαιολογικής σημασίας με ένα μοναδικό υπαίθριο αρχαιολογικό μουσείο – σώζονται ακόμα τα ερείπια των ναών του Απόλλωνος και της Αρτεμίδος και πολλά άλλα αρχαία βρίσκονται διάσπαρτα σε όλο το νησί.

Η Αμοργός, αν και το ανατολικότερο νησί των Κυκλάδων, αξίζει τον κόπο να το επισκεφθεί ο ταξιδιώτης ΑμεΑ. Νησί με σπάνια ομορφιά και με σημαντική ιστορία συνδυάζει καταπληκτικά τοπία, το απέραντο γαλάζιο, σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας και παραλίες με μοναδική ομορφιά. Οι κάτοικοί του είναι ιδιαίτερα φιλόξενοι. Η Αμοργός μαζί με την Ανάφη, που βρίσκεται μακριά από τις υπόλοιπες Κυκλάδες και διατηρεί άθικτη την φυσική της ομορφιά μέχρι σήμερα, αποτελούν τα πλέον ήσυχα νησιά για χαλαρωτικές και ξεκούραστες διακοπές. Επίσης η Αντίπαρος, αν και πολύ κοντά στην Πάρο, είναι ένα πολύ ήσυχο νησί. Χαρακτηριστικό της είναι οι δεκάδες γαλήνιες παραλίες που προσφέρουν πραγματική ξεκούραση.

Οι μικρές Κυκλάδες αποτελούν έναν άλλο προορισμό για γαλήνιες διακοπές. Όλα εδώ γίνονται με τον παραδοσιακό τρόπο. Τα νησιά αυτά βρίσκονται μακριά από τον πολιτισμό, όμως είναι πανέμορφα και προσφέρουν πολύ ησυχία και ορισμένες μικρές ανέσεις. Ένα νησί που φημίζεται για τα ιαματικά λουτρά του είναι η Κύθνος και πολλοί άνθρωποι την επισκέπτονται για αυτό το λόγο. Τα θερμά ιαματικά λουτρά βοηθούν στην θεραπεία διάφορων παθήσεων όπως αρθρίτιδες, δερματίτιδες και γυναικολογικές παθήσεις. Η Κύθνος είναι ένας ιδανικός τόπος για να συνδιαστούν οι διακοπές και η υγεία.

Υπάρχουν αρκετοί ταξιδιώτες που θεωρούνται περισσότερο ενεργητικοί και λάτρεις των κοσμοπολιτικών διακοπών. Για όλα αυτά τα άτομα η Σαντορίνη, η Μύκονος, η Νάξος, η Πάρος, η Μήλος, η Σύρος, η Σίφνος, η Ίος κ.ο.κ. είναι τα τέλεια μέρη για διακοπές επειδή πρόκειται για νησιά που τα συνδιάζουν όλα. Έντονος τρόπος ζωής, θαλάσσια σπορ, clubbing, εκκεντρικές εμφανίσεις, πολύς κόσμος, εξαιρετικά εστιατόρια και μοναδικά αξιοθέατα μπορούν να μαγέψουν τον ταξιδιώτη και να του προσφέρουν εντονες ή ήσυχες διακοπές, ανάλογα με την περίοδο και τον τοπό που πραγματοποιεί κανείς το ταξίδι του.

Σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν πολλά προσβάσιμα τουριστικά καταλύματα και ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού ήδη έχει έτοιμο τον κατάλογο με όλες αυτές τις εγκαταστάσεις. Ο ΕΟΤ επίσης έχει δημιουργήσει έναν κατάλογο με προσπελάσιμα ξενοδοχεία που δέχονται δελτία κοινωνικού τουρισμού. Από μία πρόχειρη καταγραφή βρέθηκαν περισσότερες από 80 προσβάσιμες ξενοδοχειακές μονάδες στα νησιά των Κυκλάδων. Μέχρι στιγμής δεν έχει αξιολογηθεί η ποιότητα της προσβασιμότητας σε κάθε μία από τις τουριστικές μονάδες, όμως είναι βέβαιο πως αυτά τα ξενοδοχεία πληρούν τις προδιαγραφές προσπελασιμότητας που έχει εκπονήσει ο ΕΟΤ. Εδώ είναι χρήσιμο να αναφερθεί και το γεγονός πως στην Μύκονο ενοικιάζονται πιστοποιημένα προσπελάσιμα δωμάτια. Η πιστοποίηση έγκειται στο ότι ο ιδιοκτήτης τους ζει ο ίδιος κάτω από συνθήκες παραπληγίας.

Το μόνο που μένει είναι η απόφαση. Ο ταξιδιώτης ΑμεΑ αποφασίζει και διαλέγει τον προορισμό που του ταιριάζει περισσότερο και ένα είναι σίγουρο: «Όπου και αν αποφασίσει να πάει κανείς, κάθε νησί στις Κυκλάδες πάντα μπορεί να προσφέρει μοναδικές και ονειρεμένες διακοπές».

4.3 ΜΥΚΟΝΟΣ – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ (ΚΑΙ) ΓΙΑ ΑΜΕΑ

4.3.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΓΝΩΣΤΟΥ ΚΑΙ ΩΣ «ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΑΝΕΜΩΝ»

Από την δεκαετία του '50 και μετά, η Μύκονος είναι ένα από τα δημοφιλέστερα τουριστικά νησιά στην Μεσόγειο. Οι ωραιότεροι μήνες της είναι ο Μάιος, ο Ιούνιος και ο Σεπτέμβριος. Είναι ένα νησί που εντυπωσιάζει και γοητεύει τον επισκέπτη του από την πρώτη στιγμή, χάρη στην ωραία θέση, την κλίμακα και την αρχιτεκτονική του. Ολόλευκα, τα σπίτια στην Μύκονο, λάμπουν στο φως, μέσα στα αμέτρητα δαιδαλώδη σοκάκια με τα ασβεστωμένα λιθόστρωτα.

Η γεωμορφολογία της Μυκόνου είναι καταπληκτική, το φως του ήλιου αντανακλάται μοναδικά. Είναι ένα νησί που συνδυάζει πολλά πράγματα – ησυχία και ένταση, εξοχή και κοσμικότητα. Υπάρχουν μαγαζιά με επώνυμα ρούχα, περίτεχνα κοσμήματα και αντικείμενα τέχνης, μπαρ και νυχτερινά κέντρα, πολλά καταπληκτικά εστιατόρια για φαγητό κάθε είδους και για όλα τα γούστα. Όλες οι παραλίες του νησιού είναι ιδιαίτερες και πανέμορφες, είτε είναι απόμακρες είτε οργανωμένες.

Η Μύκονος προσφέρει τα πάντα – για τον ταξιδιώτη στο νησί υπάρχει κοσμική ζωή, αλλά και ερημική, υπάρχει η απόλυτη ησυχία, αλλά και αρκετή ένταση. Τα ξενοδοχεία στο νησί τα οποία πληρούν τις προδιαγραφές προσπελασιμότητας του ΕΟΤ και βρίσκονται στον κατάλογο του Οργανισμού είναι περισσότερα από 20 στον αριθμό. Είναι, όμως, γεγονός πως κανένας ειδικός δεν μπορεί να κρίνει καλύτερα από έναν άνθρωπο με αναπηρία, όταν εκείνος ταξιδεύει, το εάν μία εγκατάσταση είναι όντως προσπελάσιμη και καλύπτει τις ανάγκες του.

Στην συνέχεια παρουσιάζεται το ξενοδοχείο “Mykonos Grand”, μία από τις εγκαταστάσεις στο νησί οι οποίες θεωρούνται προσβάσιμες για ΑμεΑ.

4.3.2 MYKONOS GRAND HOTEL AND RESORT

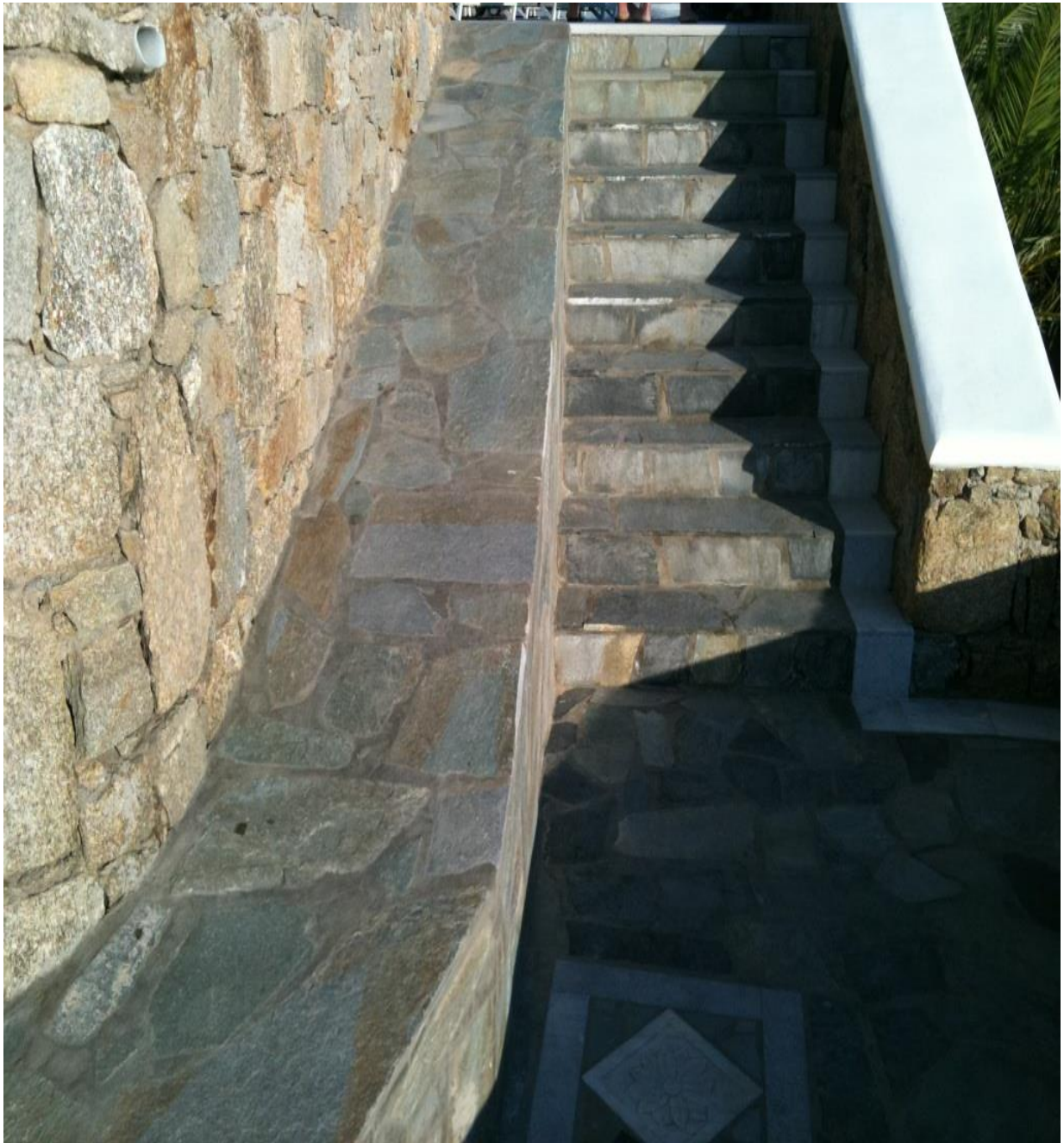
Είναι ένα πολυτελές ξενοδοχειακό συγκρότημα στην Μύκονο, ονομάζεται “Mykonos Grand Hotel and Resort”, βρίσκεται στην περιοχή Άγιος Ιωάννης και διαθέτει: συνεδριακό κέντρο, εκκλησία, πισίνα για ενήλικες και παιδική πισίνα, μπαρ πισίνας, εστιατόριο, πάρκινγκ, κατάστημα δώρων, Spa και μία ιδιωτική παραλία. Οι ταξιδιώτες μπορούν να απολαύσουν το υπέροχο ηλιοβασίλεμα στην παραλία του Αγίου Ιωάννη και την όμορφη θέα της νήσου Δήλος. Το πέντε αστέρων ξενοδοχείο Mykonos Grand διαθέτει ένα δωμάτιο για ταξιδιώτες ΑμεΑ.

Ράμπα για αναπηρικό αμαξίδιο στην είσοδο του Mykonos Grand

Μία από τις εξωτερικές σκάλες του συγκροτήματος Mykonos Grand Hotel & Resort

Ράμπα για αναπηρικό αμαξίδιο στο πλάϊ της σκάλας

Εσωτερικοί ανελκυστήρες στο Mykonos Grand

Κουμπί για το κάλεσμα του ανελκυστήρα σε ύψος προσβάσιμο από αμαξίδιο ΑμεΑ

Προσβάσιμο μπάνιο στο ξενοδοχείο Mykonos Grand

Μπανιέρα – τζακούζι στο προσβάσιμο μπάνιο

4.4 SIRENS RESORT, ΛΟΥΤΡΑΚΙ

Sirens Resort στο Λουτράκι και Eria Resort στα Χανιά: τα δύο αυτά ξενοδοχειακά συγκροτήματα, τα οποία θα μπορούσαν να αποτελέσουν παράδειγμα για τον σχεδιασμό και άλλων ξενοδοχείων, είναι (δυστυχώς) τα μοναδικά παραδείγματα **πλήρως προσβάσιμων** καταλυμάτων στην Ελλάδα σήμερα.

Με γνώμονα τον εμποδιζόμενο επισκέπτη, το 2002 στο Λουτράκι χτίστηκε το θέρετρο Sirens Resort. Αποτελείται από πέντε πλήρως προσβάσιμα διαμερίσματα (Θυσέας, Αφροδίτη, Ηρακλής, Οδυσσέας, Ιοκάστη), τα οποία είναι διαμορφωμένα σύμφωνα με τις αυστηρότερες προδιαγραφές για να παρέχουν εύκολη πρόσβαση σε χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων, αλλά και σε άτομα με ειδικές ανάγκες γενικότερα. Το θέρετρο καταφέρνει σε πολύ μεγάλο βαθμό να συνδιάσει την άνεση και την ευκολία στην πρόσβαση.

Η χωρητικότητα των διαμερισμάτων είναι από 1 έως 8 άτομα, ανάλογα με τις απαιτήσεις των ενοίκων. Όλα τα δωμάτια είναι εξοπλισμένα με μονά και με διπλά κρεβάτια, εκ των οποίων άλλα είναι απλά και άλλα ηλεκτρικά ρυθμιζόμενα. Όλοι οι εσωτερικοί και εξωτερικοί χώροι των δωματίων είναι πλήρως προσβάσιμοι από ειδικά κατασκευασμένες ράμπες. Πλήρως προσβάσιμες από ΑμεΑ είναι επίσης οι τουαλέτες όλων των δωματίων, με ειδικές ντουζιέρες (όλες απόλυτα προσβάσιμες), ανυψωμένα καθίσματα λεκάνης (τα οποία έχουν την δυνατότητα να απομακρύνονται), κάθετες και οριζόντιες χειρολαβές και με αρκετό ελεύθερο χώρο ώστε η κίνηση να γίνεται άνετα. Τα διαμερίσματα που αναπτύσσονται σε δύο ορόφους έχουν εσωτερικό ανελκυστήρα.

Η θάλασσα μπροστά από το ξενοδοχείο είναι πλήρως προσβάσιμη από άτομα με κινητικές ή άλλες δυσκολίες καθώς έχει κατασκευαστεί ειδική ράμπα για την κάθοδο και την άνοδο, ενώ είναι διαθέσιμα και ειδικά αναπηρικά αμαξίδια για την θάλασσα. Το ξενοδοχείο παρέχει στους ενοίκους του αναπηρικά αμαξίδια πολλών τύπων, ρολέιτορ, σκούτερ, κυλιόμενα τραπεζάκια κ.α., όπως επίσης και ειδικά διαμορφωμένο αυτοκίνητο για την εύκολη και άνετη μεταφορά των ΑμεΑ. Όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι του συγκροτήματος είναι προσβάσιμοι από τα άτομα με αναπηρία. Το ίδιο ισχύει και για τους υπαίθριους χώρους που διαθέτουν ειδικά διαμορφωμένα μονοπάτια τα οποία επιτρέπουν την μετακίνηση των ενοίκων από τα δωμάτια στην θάλασσα, στον επίσης ειδικά διαμορφωμένο χώρο barbeque και στους κήπους του συγκροτήματος.

4.4.1 ΘΥΣΣΕΑΣ

Το διαμέρισμα έχει χωρητικότητα από ένα έως τέσσερα άτομα, μέχρι ένα άτομο σε αναπηρικό αμαξίδιο (ή δύο εάν μοιράζονται το ίδιο διπλό κρεβάτι) και διαθέτει: μία προσβάσιμη κρεβατοκάμαρα για δύο άτομα (με διπλό κρεβάτι), μία κρεβατοκάμαρα για δύο άτομα (η οποία δεν είναι προσβάσιμη με αμαξίδιο) με δύο μονά κρεβάτια, καθιστικό με δύο καναπέδες, κλιματιστικό και τζάκι, κουζίνα, τουαλέτα (πλήρως προσβάσιμη) και μπαλκόνι με θέα στην θάλασσα. Και οι δύο κρεβατοκάμαρες κλιματίζονται.

Χώρος καθιστικού στο διαμέρισμα Θυσέας

4.4.2 ΑΦΡΟΔΙΤΗ

Το διαμέρισμα Αφροδίτη μπορεί να φιλοξενήσει από ένα έως τρία άτομα και μέχρι ένα άτομο σε αμαξίδιο και διαθέτει: καθιστικό με ένα μονό κρεβάτι προσβάσιμο για ΑμεΑ με αμαξίδιο, ένα καναπέ, τζάκι και κλιματιστικό, μία κρεβατοκάμαρα με ένα διπλό κρεβάτι (δεν είναι προσβάσιμη για αναπηρικό αμαξίδιο), κουζίνα, προσβάσιμη τουαλέτα και μπαλκόνι με θέα στην θάλασσα. Η κρεβατοκάμαρα κλιματίζεται.

Ο νιπτήρας στο μπάνιο του διαμερίσματος Αφροδίτη

Ντουζιέρα και τουαλέτα στο διαμέρισμα Αφροδίτη

4.4.3 ΗΡΑΚΛΗΣ

Αυτό το διαμέρισμα έχει χωρητικότητα από ένα έως και τέσσερα άτομα, μέχρι ένα άτομο με αναπηρικό αμαξίδιο (ή δύο εάν μοιράζονται το ίδιο διπλό κρεβάτι) και διαθέτει: μία προσβάσιμη κρεβατοκάμαρα για δύο άτομα (με διπλό κρεβάτι), μία κρεβατοκάμαρα για δύο άτομα με διπλό κρεβάτι (δεν είναι προσβάσιμη με αμαξίδιο), καθιστικό με δύο καναπέδες, κλιματιστικό και τζάκι, κουζίνα, προσβάσιμο μπάνιο και μπαλκόνι με θέα στην θάλασσα. Οι δύο κρεβατοκάμαρες κλιματίζονται.

Προσβάσιμο μπάνιο στο διαμέρισμα Ηρακλής

4.4.4 ΙΟΚΑΣΤΗ

Το διαμέρισμα Ιοκάστη προσφέρεται για να φιλοξενήσει από ένα έως τρία άτομα, μέχρι ένα άτομο με αμαξίδιο και διαθέτει: καθιστικό με ένα μονό κρεβάτι προσβάσιμο από αναπηρικό αμαξίδιο, ένα καναπέ, κλιματιστικό και τζάκι, μία κρεβατοκάμαρα με διπλό κρεβάτι (δεν είναι προσβάσιμη με αμαξίδιο), κουζίνα, πλήρως προσβάσιμο μπάνιο και μπαλκόνι με θέα στην θάλασσα. Η κρεβατοκάμαρα κλιματίζεται.

Προσβάσιμο με αμαξίδιο μονό κρεβάτι στο καθιστικό του διαμερίσματος Ιοκάστη

Μία άποψη της κουζίνας στο διαμέρισμα Ιοκάστη

4.4.5 ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Το διαμέρισμα Οδυσσέας είναι με χωρητικότητα από ένα έως και οκτώ άτομα, μέχρι τέσσερα άτομα με αναπηρικό αμαξίδιο και διαθέτει: τέσσερις προσβάσιμες κρεβατοκάμαρες, για δύο άτομα η κάθε μία από αυτές (δύο με διπλά κρεβάτια και δύο με δύο μονά κρεβάτια η κάθε μία από αυτές), δύο χώροι υγιεινής (το ένα μπάνιο είναι πλήρως προσβάσιμο για χρήστες αμαξιδίου), μεγάλο καθιστικό με τζάκι στο κέντρο, τηλεόραση και μεγάλο χώρο με τραπέζι για τα γεύματα, κουζίνα και μπαλκόνι με θέα στην θάλασσα. Όλες οι κρεβατοκάμαρες κλιματίζονται.

Χώρος σε στυλ τραπεζαρία στο διαμέρισμα Οδυσσέας

Μία από τις προσβάσιμες κρεβατοκάμαρες (με διπλό κρεβάτι) του διαμερίσματος Οδυσσέας

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στην «εποχή του σήμερα», όταν η ζωή όλων μας «τρέχει με γρήγορους ρhythμούς», έχουμε όλα τα εργαλεία που μας επιτρέπουν την σωστή εφαρμογή της πρόσβασης στον τουρισμό: νομοθεσία, προδιαγραφές, τεχνολογία. Χρειαζόμαστε μόνο λίγη θέληση και προσπάθεια.

Μπορεί να φαίνεται λίγο παράδοξο το ότι ερευνούμε και εξετάζουμε την δυνατότητα πρόσβασης σε κτίρια και χώρους που βασικά κατασκευάζονται για να δέχονται και να εξυπηρετούν το κοινό. Στην καθημερινότητά μας, όμως, ανακαλύπτουμε ότι ελάχιστοι χώροι τέχνης και πολιτισμού, ή εγκαταστάσεις που προορίζονται για ψυχαγωγία και αναψυχή, είναι ουσιαστικά προσβάσιμοι από το σύνολο του πλήθους.

Η εξασφάλιση των αναγκαίων συνθηκών για την επιτυχή διοργάνωση των Παραολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα το 2004 κατά κάποιο τρόπο έχει δημιουργήσει μία σημαντική κληρονομιά στην χώρα μας όσον αφορά τα άτομα με ανπηρίες. Το Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης συμμετέχει ως εταίρος σε ένα πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο ξεκίνησε το 2001 και αφορά την προώθηση της προσβασιμότητας για όλους στους κάθε είδους τουριστικούς προορισμούς της Ευρώπης (OSSATE). Το Υπουργείο, επίσης, έχει συστήσει ειδική επιτροπή μελέτης για τα ζητήματα των ΑμεΑ, ενώ συγχρόνως έχει προχωρήσει σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις με έργα βελτιωτικών υποδομών ή οικονομικής στήριξης για την διευκόλυνση όλων των συνανθρώπων μας οι οποίοι δικαιούνται απρόσκοπτη μετακίνηση και μετάβαση σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους.

Ο Ε.Ο.Τ. έχει ενσωματώσει στις προδιαγραφές των έργων του όλες τις συναφείς πρόνοιες, ενώ και τα ξενοδοχειακά καταλύματα υποχρεώνονται από τον νόμο να εξασφαλίζουν τις προϋποθέσεις προσβασιμότητας και διαμονής σε όλους τους χώρους τους. Κάθε χρόνο, στο πλαίσιο του προγράμματος Τουρισμός για Όλους, στο πρόγραμμα οκταήμερων διακοπών προβλέπεται δελτίο για όλα τα άτομα με αναπηρία πάνω από 67% και τα προστατευόμενα μέλη τους (ανεξαρτήτως εισοδήματος), ενώ αντίστοιχη μέριμνα υπάρχει και για την Τρίτη ηλικία. Ταυτόχρονα δίνονται και κάποια κίνητρα στους επιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στον τουριστικό τομέα της χώρας για να επενδύουν στην προσβασιμότητα.

ΑμεΑ - Άλλοτε εξαιτίας των ατομικών τους αδυναμιών και άλλοτε εξαιτίας του ανεπαρκούς σχεδιασμού των δημοσίων χώρων η αυτόνομη διαβίωση και διακίνησή τους, με

στόχο την ισότιμη συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή και την πραγματοποίηση ταξιδιών, καθίσταται σχεδόν αδύνατη. Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει στην περιθωριοποίηση των ΑμεΑ και σε πολλές περιπτώσεις έχει τροφοδοτήσει μία υπεροπτική συμπεριφορά της υπόλοιπης κοινωνίας απεναντί τους. Η επίτευξη του στόχου της ισότιμης συμμετοχής κάθε ΑμεΑ σε όλες τις κοινωνικές δραστηριότητες, μία από τις οποίες είναι και ο τουρισμός, είναι δυνατή και το «κλειδί» βρίσκεται στην έννοια της προσβασιμότητας (προσπελασιμότητας) του χώρου.

Ο όρος προσβασιμότητα εννοεί την δυνατότητα προσέγγισης και χρήσης των χώρων, είτε πρόκειται για υπαίθριους χώρους είτε για κτίρια και αυτή είναι η συνιστώσα που καθορίζει τον βαθμό συμμετοχής των πολιτών ενός κράτους στην κοινωνική ζωή. Στις μέρες μας, όπως προκύπτει από τα όσα προαναφέρθηκαν σε διάφορες σελίδες που προηγήθηκαν, τα κριτήρια για τον σχεδιασμό που θα σέβεται τις ιδιαιτερότητες των ατόμων έχουν καθοριστεί. Ωστόσο, η υιοθέτηση και αναμόρφωση των κριτηρίων αυτών για την καλύτερη εξυπηρέτηση των χρηστών αποτελούν την νέα πρόκληση για την σύγχρονη, διαρκώς εξελισσόμενη κοινωνία.

Σήμερα, οι δυσκολίες στον σχεδιασμό και την κατασκευή έργων για τα εμποδιζόμενα άτομα, τα άτομα με αναπηρίες, τα άτομα με ειδικές ανάγκες οφείλουν να ξεπεραστούν. Η αλλαγή ενός αφιλόξενου, «εχθρικού», ίσως και επικίνδυνου χώρου πολλές φορές δεν απαιτεί τεράστια οικονομική προσπάθεια και αποτελεί ζήτημα συνείδησης, τιμής και δημοκρατικής λειτουργίας ενός κράτους.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ένα περιβάλλον δομημένο φιλικά προς Άτομα με Αναπηρίες είναι και πιά φιλικό για το σύνολο του πληθυσμού. Ένα φιλικά δομημένο περιβάλλον, ένα περιβάλλον προσβάσιμο για το σύνολο της κοινωνίας, επιτρέπει την σύσφιξη των δεσμών ανάμεσα στα άτομα, και κατά συνέπεια την αρτιότερη και ομαλότερη λειτουργία του δικού μας κράτους, της Ελλάδας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. ΙΣΧΥΟΝ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΜΕΑ ΣΕ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ

Παρακάτω ακολουθεί το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που αφορά τα Άτομα με Αναπηρία στην Ελλάδα, και με βάση του οποίου μπορούν να πάρουν άδεια λειτουργίας τα ξενοδοχεία κλασσικού τύπου. Κλασσικού τύπου είναι το ξενοδοχείο με αριθμό δωματίων άνω των 10, με απλά ή με ιδιαίτερα λουτρά και βοηθητικούς χώρους, που περιλαμβάνει κοινόχρηστους χώρους υποδοχής, εστίασης, παραμονής και αναψυχής.

1.1 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΧΩΡΟΥΣ ΕΙΣΟΔΟΥ, ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΕΣΤΙΑΣΗΣ:

- Το ύψος του πάγκου της ρεσεψιόν, για ένα τουλάχιστον μέτρο στο μήκος του, δεν πρέπει να ξεπερνάει τα 0,80μ. για την εξυπηρέτηση μικρών παιδιών και Α.Μ.Κ. (άτομα μειωμένης κινητικότητας).
- Στην είσοδο, για ξενοδοχεία στην κατηγορία 3* και πάνω, πρέπει να υπάρχει μία τουλάχιστον τηλεφωνική συσκευή σε ύψος 0,90μ. για την εξυπηρέτηση των Α.Μ.Κ..
- Κοντά στην είσοδο, και στον χώρο της υποδοχής, τοποθετείται τουλάχιστον ένα κοινό ανδρών - γυναικών WC για ανάπηρους στα ξενοδοχεία 3* και κάτω, ενώ για κατηγορία καταλυμάτων από 4* και πάνω απαιτούνται τουλάχιστον δύο χωριστά ανδρών - γυναικών WC με την σχετική ένδειξη. Το WC πρέπει να εξοπλιστεί με τουλάχιστον μία χειρολαβή στήριξης και οι πόρτες του αν είναι κοινές στρεπτές πρέπει να ανοίγουν προς τα έξω, αν είναι συρόμενες πρέπει να σύρονται εξωτερικά.
- Σε όλους τους προαναφερόμενους χώρους θα πρέπει να προβλέπονται θέσεις για αναπηρικά τροχήλατα σε ποσοστό 1 θέση για κάθε 300 κλίνες και ελάχιστο αριθμό θέσεων 4 (π.χ. σαλόνι, εστιατόριο, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων, υποδοχή κτλ.).
- Κάθε θέση θα πρέπει να έχει την δυνατότητα πρόσβασης από ράμπα εφόσον δεν βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με την είσοδο και θα πρέπει να διατίθεται χώρος 1,00 επί 1,20μ. για κάθε αμαξίδιο.

1.2 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ ΓΙΑ ΑΜΕΑ:

- Οι ανελκυστήρες πρέπει να έχουν διπλές (εσωτερική - εξωτερική) αυτόματες συρόμενες πόρτες. Για να εξασφαλίζεται μεγαλύτερο από το σύνηθες χρονικό διάστημα κατά το οποίο οι πόρτες να μένουν ανοικτές, θα πρέπει να υπάρχει

ιδιαίτερο πλήκτρο χειρισμού (μακράς διαρκείας) εσωτερικά και εξωτερικά του θαλάμου.

- Οι ελάχιστες επιτρεπόμενες διαστάσεις του θαλαμού είναι 2,40 επί 1,20μ..
- Το πλατύσκαλο μπροστά σε θύρα ανελκυστήρα θα πρέπει να έχει ελάχιστη διάσταση 1,50 επί 1,50μ..
- Ο θάλαμος θα πρέπει να έχει εξοπλιστεί με χειρολαβές στήριξης που θα στηριχθούν σε ύψος 0,90μ και στις 3 πλευρές.
- Τα πλήκτρα χειρισμού εσωτερικά του θαλάμου θα πρέπει να βρίσκονται σε οριζόντια απόσταση τουλάχιστον 50 εκ. από την πλευρά της θύρας.
- Τα πλήκτρα χειρισμού εσωτερικά και εξωτερικά θα πρέπει να βρίσκονται σε οριζόντια ή κατακόρυφη διάταξη σε ύψος ίσο με ή μεγαλύτερο των 90 εκ. και μικρότερο των 140 εκ..
- Στα πλήκτρα χειρισμού θα πρέπει να αναγράφονται ανάγλυφοι οι αριθμοί των ορόφων.
- Θα πρέπει να υπάρχει ηχητική αναγγελία των ορόφων και ο ανελκυστήρας να έχει την ένδειξη ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί από ΑμεΑ.

1.3 ΠΡΟΛΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΝΗΣΗ Α.Μ.Κ. ΣΤΟΥΣ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ:

- Πρέπει να υπάρχουν ράμπες ανόδου από την στάθμη του δρόμου μέχρι την α' στάση του ανελκυστήρα και μέχρι τους χώρους αναψυχής και εστίασης, και γενικά μέχρι τους χώρους συνάθροισης κοινού.
- Ράμπες:
 - Ελάχιστο ελεύθερο πλάτος ράμπας - 1,20μ.
 - Απαιτείται πάντοτε χειρολισθήρας και στις 2 πλευρές της ράμπας.
 - Γενικά η κλίση μίας ράμπας δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 6%. Σε περίπτωση, όμως, που το μήκος της ράμπας είναι μεγαλύτερο των 5μ. η κλίση της μπορεί να φτάσει το 8%. Στην περίπτωση που η ράμπα έχει κλίση μεγαλύτερη του 6% (σε περίπτωση μετατροπής) επιβάλλεται να προβλέπονται πλατύσκαλα, τουλάχιστον 1,40μ., σε κάθε 15μ. μήκους ράμπας.
 - Πλατύσκαλα πρέπει να προβλέπονται και στις γωνίες αλλαγής κατεύθυνσης και μπροστά στις εισόδους - εξόδους, όπου στο ελάχιστο ορθογώνιο του πλατύσκαλου (1,20 επί 1,40μ.) δεν θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται το τόξο του ανοίγματος θύρας.

- Οι διάδρομοι κυκλοφορίας στους κύριους χώρους θα πρέπει να είναι με ελάχιστο πλάτος 1,20 - 1,40μ., ανάλογα με την κατηγορία του ξενοδοχείου.

1.4 ΠΡΟΛΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΥΠΝΟΔΩΜΑΤΙΑ:

- Ελάχιστος αριθμός ειδικών δωματίων ορίζεται το 1 και μέγιστος το 20 (υπολογίζεται το 5% των κλίνων).
- Η εξασφάλιση της προσβασιμότητας των δωματίων είναι απαραίτητη.
- Στα υπνοδωμάτια διαμονής αναπήρων που κινούνται με αμαξίδιο οι διαστάσεις των χώρων θα πρέπει να δίνουν την δυνατότητα άνετης κυκλοφορίας και χρήσης του χώρου:
 - Η ελάχιστη διάσταση του δωματίου πρέπει να είναι 3μ..
 - Σε κάποιο σημείο του δωματίου θα πρέπει να υπάρχει ελεύθερος χώρος διαμέτρου 1,50μ..
 - Γύρω από κάθε κλίνη θα πρέπει να δίδεται ελεύθερος χώρος τουλάχιστον 90εκ. (στις 2 πλευρές της κλίνης).
- Οι ποδιές των παραθύρων θα πρέπει, για να επιτρέπουν την ελεύθερη θέα σε καθήμενο άτομο, να έχουν μέγιστο ύψος 70εκ..
- Τα λουτρά των δωματίων θα πρέπει να σχεδιάζονται με βάση τις προδιαγραφές των κοινόχρηστων χώρων υγιεινής. Στο ντους απαραίτητη είναι η τοποθέτηση 2 τουλάχιστον χειρολαβών.

Χαρακτηριστικό είναι πως οι διατάξεις του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού δεν αναφέρονται στο σύνολο των ΑμεΑ, αλλά επικεντρώνονται στα Α.Μ.Κ.. Δεν εξασφαλίζεται σε καμία περίπτωση η ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους χώρους των ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων, αλλά περιορίζεται κατά κύριο λόγο στην είσοδο, στους χώρους εστίασης και στα ειδικά υπνοδωμάτια. Η δυνατότητα πρόσβασης στους αθλητικούς χώρους και στους χώρους αναψυχής και χαλάρωσης δεν αναφέρεται σε κανένα σημείο. Η μερική προσβασιμότητα δεν επιτρέπει την ελεύθερη διακίνηση των εμποδιζόμενων ατόμων, ή με άλλα λόγια δεν καταφέρνει να καταπολεμήσει συνολικά την περιθωριοποίηση και την απομόνωσή τους.

2. ΙΣΧΥΟΝ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΑΜΕΑ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

Τα μουσεία, και όλα τα υπόλοιπα κτίρια που έχουν σχέση με τον πολιτισμό, πρέπει να πληρούν τις εξής προδιαγραφές για να είναι προσιτά σε όλους:

2.1 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΧΩΡΟΥΣ ΕΙΣΟΔΟΥ ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΧΗΣ:

1. Πρέπει να υπάρχουν θέσεις στάθμευσης για ΑμεΑ που να αποτελούν το 5% των συνολικά διατιθέμενων, και τουλάχιστον μία θέση στάθμευσης για ΑμεΑ στις περιπτώσεις λίγων θέσεων. Οι θέσεις αυτές πρέπει να έχουν τις κατάλληλες διαστάσεις (3,30 επί 5,00μ.), να βρίσκονται κοντά στην είσοδο του κτιρίου, η οποία είναι προσβάσιμη για ΑμεΑ, και η κίνηση από την θέση μέχρι την είσοδο να γίνεται χωρίς εμπόδια.
2. Πρέπει να υπάρχει ελεύθερος χώρος στάσης μικρού αυτοκινήτου μπροστά στην είσοδο για την άμεση επιβίβαση - αποβίβαση των ΑμεΑ. Ο χώρος αυτός προτιμάται να είναι στεγασμένος.
3. Στον περιβάλλοντα το κτίριο χώρο πρέπει να υπάρχει ελεύθερη ζώνη όδευσης πεζών, με ενσωματωμένο τον οδηγό τυφλών.
4. Μία τουλάχιστον είσοδος του κτιρίου, κατά προτίμηση η κύρια, πρέπει να είναι προσεγγίσιμη από χρήστες αμαξιδίων. Οι υπόλοιπες πρέπει να είναι προσβάσιμες από περιπατητικούς ανάπηρους με την εγκατάσταση χειρολισθήρων, την επισήμανση των άκρων των σκαλοπατιών, την χρήση αντιολισθηρών δαπέδων κλπ.
5. Μετά από την είσοδο στο κτίριο, σε χώρο κοντά σε αυτήν, πρέπει να διατίθενται αναπηρικά αμαξίδια σε όσους το επιθυμούν.
6. Οι πάγκοι του εκδοτηρίου των εισιτηρίων, του πωλητηρίου αναμνηστικών αντικειμένων και του αναψυκτηρίου πρέπει να είναι χαμηλοί για την εξυπηρέτηση των χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων.
7. Οι τηλεφωνικές συσκευές, και ο οποιοσδήποτε άλλος εξοπλισμός μέσα ή έξω από το κτίριο, οφείλουν να μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους επισκέπτες.

2.2 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ:

- Τα διάφορα εκθέματα δεν θα πρέπει να γίνονται εμπόδιο στην κίνηση και θα πρέπει να είναι ορατά από όλες τις κατηγορίες ατόμων. Ιδιαίτερο τμήμα της έκθεσης πρέπει να αποτελούν επιλεγμένα αντίγραφα για την διά αφής αντίληψη των εκθεμάτων από τα τυφλά άτομα.
- Οι επεξηγηματικές πινακίδες πρέπει να είναι κατασκευασμένες από μη αντανεκλαστικό υλικό και το κείμενό τους να είναι σύντομο και με μεγάλα γράμματα. Κατά προτίμηση να τοποθετούνται σε ζώνη ύψους από 1,40 έως 1,60μ., να είναι εύκολα προσεγγίσιμες και να υπάρχει αντίστοιχο κείμενο σε γραφή Braille.
- Ο φωτισμός του χώρου πρέπει να είναι ικανοποιητικός, ενώ καλό είναι να αποφεύγεται ο σκηνοθετικός τρόπος έκθεσης (με φωτισμό μόνο των εκθεμάτων και με τους χώρους κυκλοφορίας μη φωτιζόμενους).

2.3 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΚΟΙΝΟΧΡΗΣΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ:

- Σε όλους τους κοινόχρηστους χώρους πρέπει να προβλέπεται κατάλληλη διαδρομή ελάχιστου πλάτους 1,50μ., χωρίς εμπόδια και με οδηγό τυφλών. Να καλύπτονται οι μικρές αλλαγές στάθμης, εκτός από σκαλοπάτια και κεκλιμένα επίπεδα, μέγιστης κλίσης 5% και ελάχιστου πλάτους 1,50μ., που θα διαθέτουν τους απαραίτητους χειρολισθήρες, πλατύσκαλα και αντιολισθηρό δάπεδο. Εναλλακτικά μπορούν να χρησιμοποιηθούν αναβατόρια. Επίσης, στις αλλαγές στάθμης, στα κουφώματα, στα εμπόδια και στην επίπλωση πρέπει να υπάρχουν έντονες χρωματικές διαφορές.
- Όταν υπάρχει όροφος, οι ανελκυστήρες είναι απαραίτητοι. Ένας τουλάχιστον ανελκυστήρας πρέπει να έχει διαστάσεις 1,10 επί 1,40μ., κατ' ελαχιστον. Μέσα πρέπει να υπάρχει άπλετος φωτισμός, για να διευκολύνονται τα κωφά άτομα και εκείνα με μειωμένη όραση, καθώς και ηχητική περιγραφή του ορόφου για τα τυφλά άτομα.

2.4 ΠΡΟΔΙΑΓΡΑΦΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑ ΧΩΡΟ:

Ο περιβάλλον χώρος οφείλει να είναι προσεγγίσιμος από όλους, ιδιαίτερα όταν λειτουργεί ως αρχαιολογικό πάρκο. Σε κατάλληλα σημεία πρέπει να υπάρχει σήμανση, ώστε όλοι οι χώροι να είναι εύκολα αναγνωρίσιμοι και η επιλογή των διαδρομών που θα μπορούσε να ακολουθήσει κάποιος να γίνεται επίσης εύκολα. Η σήμανση πρέπει να συνοδεύεται από κείμενα σε γραφή Braille και από ανάγλυφα σχεδιαγράμματα του χώρου, τα οποία να τοποθετηθούν σε στατηγικά σημεία του.

Καλό θα ήταν οι χώροι να χρωματίζονται με τέτοιο τρόπο, ώστε να δημιουργούνται χρωματικές αντιθέσεις οι οποίες να συμπληρώνουν την σήμανση και να είναι ιδιαίτερα χρήσιμες στα άτομα με μειωμένη όραση. Πρέπει να υπάρχει, επίσης, καθοδήγηση και σήμανση για τις προσφερόμενες υπηρεσίες και τρόπους εξυπηρέτησης των ΑμεΑ. Σε περίπτωση που υπάρχει ιδιαίτερη εξυπηρέτηση για κωφά ή τυφλά άτομα, πρέπει να υπάρχει και η αντίστοιχη σήμανση. Στην σήμανση των χώρων η οποία απευθύνεται στα ΑμεΑ πρέπει οπωσδήποτε να χρησιμοποιείται το διεθνές σύμβολο προσπελασιμότητας (Δ.Σ.Π.).

Απαραίτητοι, τέλος, είναι οι χώροι υγιεινής με διαστάσεις και εξοπλισμό κατάλληλα για ΑμεΑ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

ΒΙΒΛΙΑ:

- ΤΣΙΑΝΤΗΣ Γ., ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΣ Σ., «**ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ**»
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ», ΑΘΗΝΑ 1987
- ΖΩΝΙΟΥ - ΣΙΔΕΡΗ Α., «**ΟΙ ΑΝΑΠΗΡΟΙ ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΟΥΣ: ΜΙΑ
ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ**»
2^Η ΕΚΔΟΣΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ», ΑΘΗΝΑ 1996
- GOFFMAN Ε., «**ΤΟ ΣΤΙΓΜΑ**»
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ», ΑΘΗΝΑ 2000
- ΡΗΓΑ Α. ΚΑΙ ΣΥΝ.,
«**ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ, ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΑΤΟΜΑ
ΘΕΩΡΙΑ - ΕΡΕΥΝΑ - ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ**»
ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ», ΑΘΗΝΑ 2001
- ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ - ΣΑΚΑΝΤΑΜΗ Ν., «**ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ: ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΕΣ ΜΕΙΟΝΕΞΙΕΣ**»
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2004

ΕΡΓΑΣΙΑ:

**«ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑ ΕΜΠΟΔΙΖΟΜΕΝΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ: ΓΕΩΡΓΑΚΑ ΜΑΡΙΕΤΤΑ, ΔΟΥΚΑ ΑΛΚΗΣΤΗ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ, ΣΧΟΛΗ: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2008

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ:

- www.europa.eu
- www.ossate.org
- <http://www.enet.gr>
- <http://www.inbusinessnews.com>
- <http://www.LTCnews.gr>
- <http://www.disabled.gr>
- <http://www.travelstyle.gr>
- <http://www.traveldailynews.gr>